

Załącznik nr 5 do Regulaminu do naboru

Instrukcja do opracowania studium wykonalności infrastruktura dydaktyczna Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych

---

Oś VI Spójność przestrzenna i społeczna

Działanie 6.4. Infrastruktura edukacyjna

Poddziałanie 6.4.2 Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ

Lipiec 2017r.

Instrukcja została opracowana przez Instytucję Zarządzającą RPO, na podstawie uregulowań prawnych oraz metodologicznych właściwych dla perspektywy finansowej 2014-2020.

Autor: Grzegorz Topolewicz

Współpraca: Karina Nowak
Halina Sikora
Barbara Małkowska (procedury środowiskowe)
Jerzy Kędzior (zamówienia publiczne)

Spis treści

Stosowane skróty	5
Wstęp	6
Czym jest studium wykonalności?	6
Dlaczego potrzebuję studium?	6
Zakres obowiązywania <i>Instrukcji</i>	7
Podstawa opracowania <i>Instrukcji</i>	8
1. Streszczenie	9
2. Przyczyny realizacji projektu	10
2.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu	10
2.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu	11
3. Opis projektu	13
3.1. Cele projektu	13
3.1.1. Komplementarność z projektami z Europejskiego Funduszu Społecznego	15
3.1.2. Wizja i plan wykorzystania infrastruktury	15
3.2. Przedmiot i produkty projektu	16
3.2.1. Uzasadnienie budowy nowej infrastruktury	17
3.3. Rezultaty projektu	18
3.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych	20
3.5. Powiązania z innymi inwestycjami	22
3.6. Odniesienie do kryteriów merytorycznych dopuszczających specyficznych	23
4. Zakres rzeczowy projektu	24
4.1. Lokalizacja	24
4.2. Roboty budowlane	25
4.3. Dostawy	26
4.4. Dokumentacja i usługi	26
4.5. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu	27
5. Uwarunkowania prawne i organizacyjne	27
5.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego	27
5.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych	28
5.3. Pomoc publiczna	29
5.4. Inne uwarunkowania prawne	30
5.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych	31
5.6. Zgodność projektu z polityką równości szans	31
5.7. Charakterystyka wnioskodawcy	32
5.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa	33
5.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu	34
5.10. Doświadczenie	35
6. Analiza finansowa	36
6.1. Harmonogram realizacji	38
6.2. Nakłady inwestycyjne	38
6.3. Źródła finansowania	39
6.4. Koszty operacyjne	39
6.5. Analiza popytu	42
6.6. Przychody	43
6.7. Wartość rezydualna	45
6.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych	46
6.9. Dochody netto generowane przez projekt	47
6.10. Trwałość finansowa projektu	51
7. Analiza ekonomiczna	53
7.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu	53
7.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu	54
7.3. Analiza kosztów i korzyści	55
8. Analiza oddziaływania na środowisko	60
8.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	60
8.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu	61
8.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko	62
8.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody	62
9. Analiza ryzyka i wrażliwości	64

10. Załączniki:	66
1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.....	66
2. Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym	66
11. Autor Studium i podpis Wnioskodawcy	66

Stosowane skróty

EDB	Ekwiwalent dotacji brutto, obliczony zgodnie z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. z 2009 r. nr 122 poz. 1008)
IZ RPO	Instytucja Zarządzająca RPO – Zarząd Województwa Podkarpackiego
MIR	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
Podręcznik CBA	<i>Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects. Economic appraisal tool for Cohesion Policy 2014-2020</i> , D. Sartori i inni, KE 2014
PWSZ	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa
Rozporządzenie nr 1303/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
Rozporządzenie nr 1304/2013	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
Rozporządzenie nr 2015/207	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do (...) metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (załącznik III)
Rozporządzenie nr 215/2014	Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) Nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
Rozporządzenie nr 480/2014	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego
RPO	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
SW	Studium wykonalności

SWOT	Analiza pozwalająca na uporządkowanie mocnych i słabych stron przedsięwzięcia oraz szans i zagrożeń, które jego dotyczą
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Wytyczne MIR	Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020, MliR/H/2014-2020/7(01)03/2015, 18 marca 2015 r., dostępne do pobrania na stronie: https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/#
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
RIS	Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)

Wstęp

Czym jest studium wykonalności?

Studium wykonalności (ang. *feasibility study*, dalej: SW) jest dokumentem, w którym przeprowadza się pogłębioną ocenę i analizę potencjału projektu. Ma ono wesprzeć proces decyzyjny poprzez obiektywne i racjonalne określenie jego mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń z nim związanych, zasobów, jakie będą niezbędne do realizacji projektu, a także ocenę szans jego powodzenia.

Studium, opracowane zgodnie z niniejszą *Instrukcją*, powinno dawać jasne odpowiedzi na pytania dotyczące inwestycji opisanej we wniosku o dofinansowanie:

Dlaczego potrzebuję studium?

Studium przedstawia uzasadnienie realizacji zaplanowanej inwestycji. Pozwala na głębszą analizę i refleksję, czy dany projekt jest najlepszym środkiem do osiągnięcia zaplanowanych celów i rozwiązania konkretnych problemów. Wymaga zastanowienia się nad możliwymi wariantami technicznymi i organizacyjnymi.

Prowadzi do oszacowania kosztów i korzyści wynikających z przedsięwzięcia, pozwala inwestorowi ustalić źródła finansowania, przyszłe koszty użytkowania oraz czy będzie on w stanie utrzymać je w przyszłości.

Istotnym elementem studium jest również analiza ryzyka, która pozwala na wczesne ustalenie najważniejszych zagrożeń, działań zaradczych lub – jeśli ryzyko jest zbyt duże – odstąpienie od realizacji albo poszukiwanie innego rozwiązania.

Studium jest obowiązkowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych w ramach RPO. Jego zapisy są wiążące dla wnioskodawcy.

Brak studium wykonalności będzie skutkować odrzuceniem wniosku o dofinansowanie bez wezwania do usunięcia braków i błędów formalnych.

Uwaga!

Należy unikać nadmiernego rozbudowywania opisów i podawania informacji zbędnych dla oceny wykonalności projektu.

Informacje powinny być konkretne i jednoznaczne, najlepiej poparte danymi liczbowymi.

Studium wykonalności należy sporządzić w formie papierowej w dwóch egzemplarzach (oryginał plus kopia lub dwa oryginały) w formacie A4, przy czym do wersji papierowej należy załączyć jego wersję elektroniczną (np. PDF) wraz z analizą finansową i ekonomiczną w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.

Studium wykonalności powinno zawierać informację o osobie/ach i firmie, która je wykonała i powinno być opatrzone podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy.

Zakres obowiązywania Instrukcji

Niniejsza *Instrukcja* określa zakres studiów wykonalności, które są podstawowymi dokumentami wymaganymi przy ubieganiu się o dofinansowanie projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Instrukcja obowiązuje wnioskodawców i instytucje zaangażowane we wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, jako załącznik do regulaminu konkursu (przyjętego na podstawie art. 41 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, Dz. U. z 2014 r., poz. 1146 z późn. zm.).

Instrukcja dotyczy dokumentacji projektów zgłaszanych do dofinansowania w zakresie określonym w Szczegółowym Opisie Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 dla **osi priorytetowej VI Spójność przestrzenna i społeczna, Działanie 6.4. Infrastruktura edukacyjna, poddziałanie 6.4.2. Kształcenie zawodowe i ustawiczne oraz PWSZ typ 2 PWSZ** w których zakres rzeczowy obejmuje:

- budowę, przebudowę oraz nadbudowę i/lub wyposażenie istniejącej infrastruktury dydaktycznej państwowych wyższych szkół zawodowych w zakresie uruchamiania nowych kierunków kształcenia lub poprawy istniejącej oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami i/lub wynikającej ze Strategii Rozwoju Regionalnego oraz odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy.

Uwaga! Budowa nowej infrastruktury oraz rozbudowa infrastruktury będzie możliwa tylko w uzasadnionych przypadkach. W takiej sytuacji konieczne jest:

- przedstawienie analizy potrzeb,
- udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.

Układ treści *Instrukcji* jest tożsamy (odpowiedni) do schematu układu treści w studium wykonalności danego projektu.

Zakres informacji wymaganych w SW może być dodatkowo określony w Regulaminie danego konkursu.

Podstawa opracowania *Instrukcji*

Instrukcja powstała w celu doprecyzowania zakresu studiów wykonalności, które powinny spełniać wymogi określone w:

- Rozporządzeniu nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (...),
- Rozporządzeniu nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającym Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...),
- Wytycznych MIR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód (...).

Pomocniczo mają również zastosowanie:

- Rozporządzenie nr 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (...), (załącznik III),
- Rozporządzenie nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006
- Podręcznik CBA, 2014 r.,
- Wytycznych MIR w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych, MIR/H/2014-2020/31(1)/10/2015, z dnia 19 października 2015 r.,
- Poradnik przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015, z dnia 8 maja 2015 r.,
- obowiązujące przepisy i zasady rachunkowości,
- ogólnie przyjęte metody analiz finansowych i ekonomicznych.

Niektóre przykłady zaprezentowane w *Instrukcji* zostały opracowane na podstawie treści wniosków złożonych w ramach RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

1. Streszczenie

Tytuł studium wykonalności powinien być tożsamy z tytułem projektu, którego dotyczy wniosek o dofinansowanie (p. A.2 formularza wniosku).

Tytuł powinien:

- być krótki
- oddawać charakter projektu
- umożliwiać odróżnienie od innych projektów danego wnioskodawcy.

W streszczeniu powinien znaleźć się zwięzły przegląd podstawowych informacji o projekcie m.in.:

- czego dotyczy projekt (przedmiot inwestycji)
- kto będzie go realizował
- cel, w jakim będzie realizowany
- efekty (produktów i rezultatów)
- czy należy on do kategorii projektów generujących dochód
- czy jego dofinansowanie może stanowić pomoc publiczną.

Błędem jest rozpoczynanie prac nad studium od opracowania tego punktu. Zawrzeć należy tu podsumowanie, przegląd najważniejszych ustaleń i informacji. Dlatego praca nad tą częścią studium powinna być wykonana w ostatniej kolejności.

W opisie należy unikać terminów, definicji i zwrotów trudnych do zrozumienia przez osoby bez odpowiedniego przygotowania technicznego lub ekonomicznego.

Należy ponadto zamieścić najważniejsze dane finansowe dotyczące projektu. Zaleca się w tym celu wykorzystanie poniższej tabeli.

Wartość ogółem	Wydatki kwalifikowalne	Dofinansowanie	
(kwota w zł)	(kwota w zł)	(kwota w zł)	(% wyd. kwalifik.)
Wkład UE	Wkład własny	Wydatki niekwalifikowalne	
(kwota w zł)	(kwota w zł)	(kwota w zł)	
EDB ¹			
(kwota w zł)			

¹ EDB (ekwiwalent dotacji brutto) należy podać w przypadku projektów objętych pomocą publiczną.

2. Przyczyny realizacji projektu

W rozdziale tym należy przedstawić przyczyny podjęcia realizacji projektu oraz określić problemy, jakie zostaną rozwiązane w wyniku realizacji zaplanowanych działań, zgodnie z poniższymi punktami.

Opis powinien zawierać najistotniejsze informacje i dane statystyczne odnoszące się do zakresu i typu projektu oraz takie, które mogą mieć wpływ na jego przewidywane skutki.

Przedstawiane argumenty należy poprzeć aktualnymi danymi statystycznymi (lub wieloletnimi trendami) oraz określić ich źródło.

Należy unikać nadmiernego rozbudowania ww. opisów oraz zamieszczania danych zbędnych z punktu widzenia problemów sektora edukacyjnego.

Jednym z podstawowych błędów popełnianych przez autorów studiów wykonalności jest bezrefleksyjne kopiowanie obszernych fragmentów ogólnych dokumentów, takich jak strategie rozwoju gmin. Niestety często zamieszczane treści bazują na tekstach wypracowanych przy okazji sporządzania innych studiów wykonalności, także w innych regionach, w oparciu o inne wytyczne i instrukcje. Tymczasem punkt ten powinien być zwięzły, syntetyczny i konkretnie nawiązywać do opisywanego w studium przedsięwzięcia.

2.1. Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych występujących na obszarze oddziaływania projektu

Dotyczy informacji związanych z kontekstem społeczno-gospodarczym projektu.

W odniesieniu do projektów z sektora edukacyjnego należy między innymi określić odpowiednio do specyfiki projektu:

Przykładowy zakres danych:	
Sytuacja socjoekonomiczna	<ul style="list-style-type: none"> – obszar objęty analizą – dla szkół zawodowych i PWSZ – charakterystykę rynku pracy w województwie w zawodach, których wsparcie jest przedmiotem projektu – poziom bezrobocia na terenie gminy, województwa – dane statystyczne dot. wykształcenia mieszkańców gminy, powiatu, województwa – dane statystyczne dot. sektora edukacji na danym obszarze
Rynek pracy, pracodawcy	<ul style="list-style-type: none"> – charakterystyka pracodawców z uwzględnieniem firm zatrudniających w ramach inteligentnych specjalizacji województwa – rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze (liczba przedsiębiorstw, liczba firm/1000 mieszkańców; główny profil działalności, informacje o głównych pracodawcach – potrzeby rynku pracy i ograniczenia w pozyskiwaniu wykwalifikowanych pracowników, – liczba, wielkość przedsiębiorstw funkcjonujących na obszarze działania projektu w branżach związanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa podkarpackiego, –
Krótki opis placówek edukacyjnych,	<ul style="list-style-type: none"> – liczba studentów, kierunków kształcenia, itd – specjalizacja (kierunki kształcenia) i ich dostosowanie do potrzeb (studentów, rynku pracy itd.)

których dotyczy projekt	<ul style="list-style-type: none"> – liczba absolwentów danej szkoły, – liczba pracowników (nauczycieli, nauczycieli akademickich, pracowników administracji i obsługi) – informacje dotyczące poziomu kształcenia w placówkach – np. wyniki egzaminów – dostępność (dostosowanie dla osób niepełnosprawnych ruchowo, praca zmianowa, infrastruktura IT) – krótki opis infrastruktury szkół których dotyczy projekt wraz ze sposobem wykorzystania obiektów/wyposażenia, w tym informacje o wykorzystaniu infrastruktury na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności edukacyjnej (udostępnianie innym podmiotom, wynajem lub inne formy korzystania z infrastruktury przez podmioty zewnętrzne) – dotychczasowa współpraca z innymi placówkami edukacyjnymi, a w przypadku szkół zawodowych, centrów kształcenia ustawicznego i PWSZ – z przedsiębiorstwami, oraz kształcenie w zawodach deficytowych. – opis posiadanego sprzętu wspomagającego proces nauczania a w przypadku szkolnictwa ogólnego opis posiadanego sprzętu ICT, jego stan oraz opis wykorzystywanych materiałów dydaktycznych będących środkami trwałymi. – zasady rekrutacji i odpłatności.
Analiza istniejącej infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> – opis budynku/ów objętych projektem, ich sąsiedztwo, obecność infrastruktury towarzyszącej (np.: boiska, itd.) – w przypadku wykorzystania istniejącej infrastruktury niezagospodarowanej lub w której w chwili obecnej nie prowadzi się działalności a do prowadzenia której budynek ma być dostosowany, opis położenia budynku, jego charakter oraz ewentualne możliwości jego wykorzystania, – opis infrastruktury i działań związanych z propagowaniem wiedzy i nauki.

Należy również podać inne informacje istotne z punktu widzenia specyfiki projektu, w tym odnoszące się do kryteriów podlegających ocenie merytorycznej, określonych dla danego naboru wniosków.

Dla inwestycji PWSZ niezbędne jest przedstawienie analiz identyfikujących deficyty w odniesieniu do kierunków/działań wynikających z inteligentnych specjalizacji i/lub strategii rozwoju regionalnego regionu (wymóg określony na s. 198 RPO).

2.2. Identyfikacja problemów beneficjentów projektu

Należy wymienić oraz scharakteryzować wszystkie grupy osób i podmioty, które będą korzystały z infrastruktury edukacyjnej i/lub wyposażenia przewidzianego do realizacji w ramach projektu (w tym docelowych beneficjentów projektu: studentów, słuchaczy, a także instytucje, organizacje pozarządowe oraz podmioty gospodarcze – np. pracodawców) – w zależności od typu projektu.

Punkt ten powinien przede wszystkim zawierać:

- opis i analizę problemów, które dotyczą bezpośrednich i pośrednich beneficjentów (ale tylko w kontekście przedmiotu projektu)
- opis związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy problemami
- wybór problemów, które projekt ma rozwiązać lub może przyczynić się do ich rozwiązania.

Należy uzasadnić:

- jakie są niedogodności i problemy dla studentów, pracowników szkół, mieszkańców i innych użytkowników obiektów i/lub wyposażenia? - np. w przypadku **PWSZ** należy skupić się na potrzebach rynku pracy i ograniczeniach w pozyskiwaniu wykwalifikowanych pracowników
- dlaczego do tej pory potrzeby nie zostały zaspokojone a problemy rozwiązane?
- czy i w jaki sposób realizacja projektu przyczyni się do rozwiązania negatywnych zjawisk?

Wskazówki:

- 1) projekt zgłaszany do dofinansowania jest środkiem do rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Cele i zakres inwestycji, które będą opisane w kolejnych rozdziałach, muszą ściśle odpowiadać na występujące problemy.
- 2) problemy muszą być określone jako sytuacje negatywne. Nie wszystkie sformułowania są sytuacjami negatywnymi, np. 10% stopa bezrobocia w gminie nie oznacza negatywnej sytuacji, jeżeli w innych gminach jest ona wyższa, ale sformułowanie „*dwukrotnie wyższa stopa bezrobocia niż na obszarze okalającym obszar projektu*” – jest już opisem sytuacji negatywnej.
- 3) problemy mogą wynikać z niskiego stopnia wykształcenia społeczeństwa, specyficznych potrzeb edukacyjnych i kierunków edukacji, potrzeby powiązania programu edukacyjnego ze zwiększaniem konkurencyjności regionu i dostosowania go do specyfiki regionu itp.
- 4) problemem może być również słaba dostępność do infrastruktury objętej projektem z uwagi na znaczącą (zbyt dużą) odległość od najbliższych placówek prowadzących podobną działalność lub utratę zdolności do wypełniania funkcji oraz obsługi większej ilości osób. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość wyrównywania i zwiększania szans edukacyjnych
- 5) problemem może być również słaba dostępność do infrastruktury objętej projektem. Należy zwrócić szczególną uwagę na możliwość zrównoważonego rozwoju danego obszaru, obiektu oraz aspekt dostępności dla osób niepełnosprawnych.
- 6) problemem może być wysoka energochłonność budynku i wysokie koszty ogrzewania, które ograniczają środki na działalność edukacyjną, zakupy wyposażenia, innowacje dydaktyczne, kadra dydaktyczna i naukowa, brak odpowiednio wyposażonych pracowni, brak wyposażenia w nowoczesne materiały dydaktyczne, niedostateczna wiedza prowadzących uniemożliwiająca kształcenie w zakresie aktualnie pożądanym na rynku pracy wiedzy i umiejętnościach itd.

3. Opis projektu

Projekt powinien stanowić samodzielną (pod kątem operacyjności) jednostkę analizy. Oznacza to, że powinien on obejmować wszystkie zadania inwestycyjne, które sprawiają, że efektem realizacji projektu jest stworzenie w pełni funkcjonalnej i operacyjnej infrastruktury, bez konieczności realizacji dodatkowych zadań inwestycyjnych nie uwzględnionych w tym projekcie. Jeśli okazałoby się, że przedmiotowy projekt nie spełnia powyższego warunku (np. jest tylko jedną z faz większego przedsięwzięcia i nie jest operacyjny jako samodzielna jednostka) wówczas należy rozszerzyć przedmiot analizy o dodatkowe zadania inwestycyjne, które będą rozpatrywane całościowo, jako jeden projekt (...). Z drugiej strony, należy pamiętać, aby w sztuczny sposób nie rozszerzać zakresu projektu poprzez uwzględnianie zadań inwestycyjnych, które nie mają wpływu na zapewnienie operacyjności tego projektu, a ponadto mogą stanowić samodzielną jednostkę analizy, zaś ich cele nie są bezpośrednio powiązane z celami projektu.

- Wvtvczne MIR.

Projekt składa się z całej serii robót, działań lub usług, których celem jest wykonanie konkretnego zadania. Zadania powinny w istotny sposób wpływać na funkcje obiektu lub działalność wnioskodawcy / beneficjentów. Projekt powinien:

- a) posiadać sprecyzowany cel, na którego osiągnięciu się koncentruje
- b) mieć spójny i skoordynowany charakter, posiadać określoną funkcję techniczną i czas realizacji
- c) powinien obejmować wszystkie działania i wydatki, które umożliwiają jego samodzielne funkcjonowanie po ukończeniu.

W kolejnych punktach tego rozdziału studium należy opisać:

- w jakim celu zgłaszany jest projekt
- co w jego wyniku powstanie
- oraz jakie będą jego efekty.

Opis ten będzie strategią wdrażania projektu. Określa ona uzasadnione cele, rezultaty projektu oraz niezbędne do ich osiągnięcia produkty. Rozdział może być uzupełniony przedstawieniem matrycy logicznej oraz analizy SWOT projektu.

3.1. Cele projektu

W tym punkcie należy konkretnie określić, po co zgłaszany jest projekt, dlaczego konieczne jest poniesienie znacznych nakładów finansowych i jakie są spodziewane efekty.

Cel to przyszły stan rzeczy, który jest planowany do osiągnięcia w następstwie podjętych działań. Cele wyrażają sens działania i powinny zostać określone w oparciu o analizę potrzeb (rozdział 2 SW).

Cele projektu mogą być opisane w układzie:

- cel główny (strategiczny)
- cele szczegółowe.

Cele powinny być zawsze związane z długoterminowymi korzyściami, które zostaną osiągnięte poprzez realizację projektu. W szczególności mogą one dotyczyć nowych / lepszych programów

edukacyjnych, wyrównywania szans edukacyjnych i zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, podniesienia atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego.

Należy zwrócić uwagę, aby cele projektu zdefiniowane w analizie spełniały następujące założenia:

- a) jasno wskazywały, jakie korzyści społeczno-gospodarcze można osiągnąć dzięki wdrożeniu projektu,*
- b) były logicznie powiązane ze sobą (w przypadku, gdy w ramach projektu realizowanych jest jednocześnie kilka celów),*
- c) na tyle, na ile to możliwe powinny zostać skwantyfikowane poprzez określenie wartości bazowych i docelowych oraz metodę pomiaru poziomu ich osiągnięcia,*
- d) określały, czy całkowite korzyści (tzw. całościowy przyrost dobrobytu) osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają jego koszty,*
- e) były logicznie powiązane z ogólnymi celami odnośnych funduszy, tj. wymagane jest określenie zbieżności celów projektu z celami realizacji danej osi priorytetowej programu operacyjnego.*

- Wytyczne MIR.

W przypadku placówek, które oferują szkolenia zawodowe i PWSZ jednym z celów powinno być rozwijanie współpracy z pracodawcami z regionu. W przypadku centrów popularyzujących naukę i innowacje, należy zwrócić uwagę na współpracę z placówkami edukacyjnymi.

Narzędziem, które umożliwi spełnienie ww. wymogów może być analiza SMART, która wymaga sprawdzenia celów projektu pod względem podstawowych parametrów (wskaźników oddziaływania) oraz określa ramy czasowe ich osiągnięcia.

Analiza SMART może mieć postać tabeli:

Specific (konkretny)	– czy cel jest ujęty w sposób konkretny?
Measurable (mierzalny)	– czy można zmierzyć poziom jego osiągnięcia?
Achievable/available (osiągalny)	– czy cel jest wyrażony liczbowo?
Realistic (realistyczny)	– czy cel jest możliwy do osiągnięcia w założonym zakresie i skali oddziaływania?
Timed (określony w czasie)	– czy cel jest określony w czasie?

Podejmowane działania muszą uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, z zachowaniem odniesienia do zasad ustalonych w ramach właściwych polityk krajowych. Podczas formułowania celów projektu należy uwzględnić:

- długofalowe uwarunkowania występujących problemów,
- możliwe efekty synergii,
- spójności interwencji,
- potencjał rozwoju danego sektora.

Typowe błędy dotyczące określania celów projektu:

- 1) cele są faktycznie działaniami zaplanowanymi w projekcie, np.:
  - *celem projektu jest budowa sali gimnastycznej w PWSZ...*
- 2) cele nie są mierzalne lub brak wskaźników pomiaru, np.:
  - *celem projektu jest poprawa dostępności infrastruktury edukacyjnej dla mieszkańców*
  - *celem projektu jest poprawa jakości życia...*
- 3) brak powiązania celów projektu ze zdiagnozowanymi problemami, np.:
  - *celem strategicznym projektu jest poprawa dostępności oraz podniesienie jakości systemu edukacji na terenie gminy (cel jest błędnie określony, jeżeli wcześniej nie podano konkretnych problemów związanych z dostępnością do szkół lub niską jakością edukacji – np. słabych wyników egzaminów),*
- 4) cele są nieadekwatne do zakresu projektu lub potrzeb odbiorców, np.:
  - *celem projektu jest utrzymanie zatrudnienia w PWSZ...*

3.1.1 Komplementarność z projektami z Europejskiego Funduszu Społecznego

Bardzo ważną kwestią związaną ze spełnieniem **kryterium merytorycznego dopuszczającego** jest powiązanie projektu finansowanego EFRR z EFS.

W treści niniejszego rozdziału należy przedstawić projekty komplementarne z EFS wykazane na etapie identyfikacji projektów.

Koniecznym warunkiem realizacji inwestycji będzie posiadanie jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury (patrz rozdział 3.1.2) oraz jej powiązania z działaniami EFS.

3.1.2 Wizja i plan wykorzystania infrastruktury

Zgodnie RPO WP na lata 2014-2020: „Koniecznym warunkiem realizacji inwestycji będzie posiadanie jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury”.

Wizja to kierunek działania, zwarty scenariusz dot. przyszłości dofinansowanego projektu. Wizja powinna być podstawą, na której opiera się strategia i plany wykorzystania powstałej infrastruktury.

W niniejszym punkcie należy opisać długofalowe wyobrażenie przyszłego stanu dofinansowanej infrastruktury. Opis powinien umożliwiać weryfikację zgodności podjętych w projekcie działań z zidentyfikowanymi problemami, perspektywą wykorzystania powstałej infrastruktury w kontekście tendencji demograficznych, a także działań związanych z długofalowymi zamierzeniami związanymi z zagospodarowaniem infrastruktury w obszarze edukacji.

W szczególności należy wskazać (w okresie trwałości projektu):

- do jakich celów będzie wykorzystywana (podstawowy obszar wraz z uzupełniającym, kierunki kształcenia, odpłatnie czy bezpłatnie),
- przez kogo będzie użytkowana (wskazać grupy docelowe),

- prognoza dot. udostępniania (liczba użytkowników), itd.

3.2. Przedmiot i produkty projektu

W punkcie niniejszym należy krótko opisać, co będzie przedmiotem projektu (efekty rzeczowe), przy wykorzystaniu danych liczbowych i podstawowych parametrów technicznych inwestycji. Należy pamiętać o logicznym powiązaniu zakresu rzeczowego projektu z wcześniej opisanymi potrzebami i celami projektu. Uzasadnienie powinno obejmować:

- funkcje rozwiązań technicznych / wyposażenia zaproponowanych w projekcie
- wykazanie zbieżności i logiczne powiązanie rozwiązań wypracowanych w ramach projektu z celami projektu.

Należy wykazać również, że zakres rzeczowy projektu jest związany z uruchamianiem nowych kierunków kształcenia lub poprawą istniejącej oferty dydaktycznej związanej z inteligentnymi specjalizacjami i/lub wynikającej ze Strategii Rozwoju Regionalnego oraz odpowiadającej zidentyfikowanym potrzebom rynku pracy (np: zgodnych z raportem „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie podkarpackim w 2016 roku” przygotowanym przez WUP Rzeszów za rok 2016).

Ww. dokument znajduje się na stronie internetowej:
<http://wuprzeszow.praca.gov.pl/-/5002263-ranking-zawodow-deficytowych-i-nadwyzkowych-w-2016-roku> dalej: **Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych 2016 rok, dalej –Tabela pt. *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie podkarpackim w 2016 roku.***

Planowane przedsięwzięcie należy również opisać za pomocą wskaźników produktu ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich, materialnych efektów realizacji przedsięwzięcia, które można zmierzyć konkretnymi wielkościami fizycznymi. Wskaźniki powiązane są bezpośrednio z wydatkami ponoszonymi w projekcie. Przy doborze wskaźników należy kierować się koniecznością szczegółowego zobrazowania zakresu projektu.

Każdy projekt powinien mieć przynajmniej jeden wskaźnik produktu.

Nie ma ograniczenia co do ilości wybieranych wskaźników. Jednakże należy mieć na uwadze, że każdy z nich musi być przez beneficjenta monitorowany i potwierdzony, stosowną, zadeklarowaną w studium wykonalności dokumentacją. Osiągnięcie wskaźników powinno zostać wykazane najpóźniej we wniosku o płatność końcową.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Wskaźniki produktu są niezbędne do monitorowania postępu realizacji projektów i Programu.

Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np. jak niżej:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
(nazwa) (czego dotyczy?, jakiego obiektu, wyposażenia?)	(jednostka)	(wartość)
Wskaźniki specyficzne dla programu		
Wskaźniki specyficzne dla projektu		

Informacje muszą być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie.

Wartości uzyskanych produktów wynikać będą najczęściej z protokołów odbioru robót, dostaw i usług, inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej i innych dokumentów związanych z rozliczeniami inwestora z wykonawcą.

Wskaźniki produktu występują z dniem odbioru i przekazania inwestycji do użytkowania.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiej informacji, czego dany wskaźnik dotyczy – zgodnie z zakresem danego projektu. Należy konkretnie uzasadnić planowane do uzyskania wartości wskaźników, a także zwrócić uwagę na rzetelne i wyważone planowanie ich wartości.

Inwestycja musi zostać uzasadniona potrzebami, które zostały wcześniej zdiagnozowane i potencjałem do rozwiązywania stwierdzonych problemów.

W przypadku wskaźników dotyczących utworzonych obiektów/placówek, na których prowadzenie i funkcjonowanie wymagane jest uzyskanie stosownych zezwoleń, zgód lub wpisów do rejestrów, warunkiem osiągnięcia wskaźnika produktu jest uzyskanie dokumentów pozwalających na istnienie i działalność placówek.

Brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może wiązać się z koniecznością zwrotu części lub całości dofinansowania.

Przykład:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość docelowa
Wskaźniki kluczowe		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury szkół wyższych. Wskaźnik dotyczy: 1) nadbudowy budynku „A” PWSZ, 2) przebudowy budynku „S” z laboratoriami PWSZ, Pomiar na podstawie protokołów odbioru.	szt.	3

3.2.1. Uzasadnienie budowy nowej infrastruktury

Ze względu na zasady wskazane w RPO WP na lata 2014-2020 oraz w Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO, a także kryterium merytorycznym dopuszczającym, w przypadku projektów, które dotyczą budowy nowej infrastruktury edukacyjnej konieczne jest:

- **przedstawienie analizy potrzeb,**
- **udokumentowanie braku możliwości wykorzystania/adaptacji obecnie istniejącej infrastruktury.**

Wnioskodawca powinien opisać i przeanalizować istniejące potrzeby w tym obszarze oraz przedstawić analizę trendów demograficznych na danym terytorium potwierdzających zasadności realizacji inwestycji. Wnioskodawca powinien przedstawić zapotrzebowanie (popyt) na tworzenie miejsc opieki nad dziećmi lub usługi pomocy społecznej/wsparcia rodziny w oparciu o konkretne dane demograficzne i zdiagnozowane potrzeby (podaż) na danym obszarze.

Opis w powyższym zakresie powinien odnosić się w szczególności do:

- liczby działających placówek na danym obszarze,
- liczby osób objętych usługami w istniejących placówkach na danym obszarze, z odniesieniem do najważniejszych wskaźników demograficznych dla danego obszaru obejmujące m.in.: Liczbę osób zamieszkujących dany obszar, w tym grupa osób stanowiąca potencjalną grupę docelową najważniejszych wskaźników demograficznych liczonych dla danego obszaru/gminy,
- informacje dot. poziomu i liczby świadczonych dotychczas usług na danym obszarze - czy jest wystarczający?
- stopniu zaspokojenia konkretnej grupy osób w zakresie świadczonych usług, które mają być przedmiotem projektu,
- szacunków dotyczących liczby osób zainteresowanych usługami, które będą przedmiotem projektu,
- informacje dot. liczby i stanu budynków istniejących na danym obszarze w kontekście ich wykorzystania i przeznaczenia na obiekt, w którym mógłby być realizowany przedmiot projektu.

Ze diagnozowanych deficytów i potrzeb powinno wynikać uzasadnienie konieczności finansowania nowej infrastruktury, a jej zapewnienie nie jest możliwe w inny sposób.

Wnioskodawca musi wykazać, że w celu realizacji projektu nie ma innej możliwości zapewnienia infrastruktury, a konieczność budowy obiektów wynika z przeprowadzonej diagnozy demograficznej obszaru i potrzeb w danym zakresie.

3.3. Rezultaty projektu

Rezultaty opisują wpływ zrealizowanego przedsięwzięcia na grupy docelowe (np. uczniów, studentów) i otoczenie społeczno-ekonomiczne, uzyskany bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu. Wskaźniki rezultatów są niezbędne do monitorowania efektów realizacji projektów i Programu.

Wymagane jest podanie wskaźników ustalonych dla danego naboru wniosków o dofinansowanie. Wartości należy podać zgodnie z ustaloną dla danego wskaźnika jednostką miary. Zaleca się przy tym zastosowanie tabeli, np.:

Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok ....)	Wartość docelowa (rok ....)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu	Dokumenty na podstawie których określona i rozliczona będzie wartość wskaźnika
Wskaźniki kluczowe					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla programu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)
Wskaźniki specyficzne dla projektu					
(nazwa)	(jednostka)	(wartość)	(wartość)	(wartość)	(nazwa dokumentu)

Należy podać wartość bazową wskaźnika (w roku bazowym), czyli stan wyjściowy sprzed rozpoczęcia realizacji projektu. Wartość bazowa wskaźnika rezultatu powinna wynosić 0 (za wyjątkiem sytuacji, w których realizacja projektu skutkować będzie zmianą w postaci wzrostu, np. wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w obiektach). Wartość wskaźnika w roku bazowym podajemy dla roku kalendarzowego.

Jako wartość docelową wskaźnika podajemy wartość, której osiągnięcie będzie uznane za zrealizowanie wskazanego celu. Wartości docelowe należy podać:

- w terminie zakończenia rzeczowej realizacji projektu, jeśli wskaźnik można wykazać w tym okresie (rok docelowy n) lub
- w okresie 12 miesięcy od zakończenia okresu realizacji projektu określonego we wniosku o dofinansowanie (rok docelowy n+1).

Uwaga!

Wartość docelową wskaźnika należy podać tylko w jednym roku, tym w którym nastąpi faktyczne osiągnięcie wskaźnika (w drugiej kolumnie należy wpisać 0).

W przypadku wskaźników dot. liczby uczniów/studentów wartości wskaźników należy podać wg roku szkolnego/akademickiego w którym będzie on osiągnięty.

Poza określeniem wskaźników konieczne jest przedstawienie krótkiego opisu, w którym należy określić, czego dany wskaźnik dotyczy - w odniesieniu do specyfiki danego projektu oraz przedstawić konkretne uzasadnienie dla planowanych do uzyskania wartości wskaźników.

W przypadku projektów partnerskich należy dodatkowo wskazać, który partner odpowiada za osiągnięcie danego wskaźnika (lub jakiej wartości częściowej).

Ze szczególną uwagą i rzetelnością określić i uzasadnić należy wskaźniki rezultatu, które mają wpływ na dokonanie oceny jakościowej wniosku o dofinansowanie. Dodatkowe wymagania i wyjaśnienia mogą być w tym zakresie podane w dokumentacji konkursowej danego naboru wniosków. Podobnie jak w przypadku wskaźników produktu, należy liczyć się z koniecznością uzyskania zaplanowanych wartości. Należy zapewnić spójność podawanych danych z informacjami przedstawionymi we wniosku o dofinansowanie oraz załączniku specyfikacja wskaźników.

Inwestycja musi zostać uzasadniona popytem na planowane usługi edukacyjne.

Przykłady:

- 1) *Do PWSZ w roku akademickim 2016/17 uczęszczało 360 studentów. Prace związane z rozbudową PWSZ o pomieszczenia dla 2 grup (40 studentów) zakończone zostaną 15 października 2017 r. Odbiory potrważą do 15 listopada 2017 r. W takiej sytuacji wskaźniki rezultatu dotyczące liczby studentów korzystających rocznie z efektów realizacji projektu, można podać w 2018 r.*

	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2016)	Wartość docelowa (rok 2017)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu (2018)
Wskaźniki kluczowe				
Liczba miejsc w PWSZ	szt.	360	-	400

- 2) *W roku akademickim 2015/16 w PWSZ studiowało 400 studentów. Rozbudowa i wyposażenie specjalistycznych laboratoriów do analiz materiałowych PWSZ zostanie zakończona i odebrana do 30 czerwca 2016 r. Uczelnia przeprowadzi rekrutację i uwzględni w programie studiów na rok akademicki 2016/17 zajęcia w tych laboratoriach (3 grupy po 15*

osób), łączna liczba studentów szacowana jest na 420 os. W takim przypadku wskaźniki dotyczące liczby studentów korzystających rocznie z efektów realizacji projektu należy podać w roku 2016. Będą one dotyczyć tych studentów, którzy uczą się w laboratoriach w roku akademickim 2016/2017.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Wartość bazowa (rok 2015)	Wartość docelowa (rok 2016)	Wartość wskaźnika w pierwszym roku po zakończeniu realizacji projektu (rok 2017)	Dokumenty na podstawie których określona i rozliczona będzie wartość wskaźnika
Wskaźniki kluczowe					
Liczba studentów korzystających rocznie z efektów realizacji projektu	os.	375	420	-	Rejestr studentów uczelni X korzystających z infrastruktury objętej wnioskiem

W tym przypadku wartość bazowa wynosi 375 osób, gdyż po uwzględnieniu rekrutacji w roku akademickim 2016/2017 studiować będzie 420 w tym 3 nowe grupy po 15 osób – tj. 45 osób.

3.4. Opis i ocena wariantów alternatywnych

1) Na wnioskodawcy spoczywa obowiązek wykazania, że wybrany przez niego wariant realizacji projektu reprezentuje najlepsze spośród wszelkich możliwych alternatywnych rozwiązań.

2) W tym celu wnioskodawca powinien przeprowadzić analizę wykonalności, analizę popytu oraz analizę opcji (rozwiązań alternatywnych).

3) Celem analizy wykonalności jest zidentyfikowanie możliwych do zastosowania rozwiązań inwestycyjnych, które można uznać za wykonalne m.in. pod względem technicznym, ekonomicznym, środowiskowym i instytucjonalnym.

(...)

Po przeprowadzeniu analizy wykonalności, analizy popytu oraz analizy opcji wnioskodawca powinien dokonać wyboru rozwiązania do zastosowania i sformułować jego uzasadnienie

- Wytyczne MIR

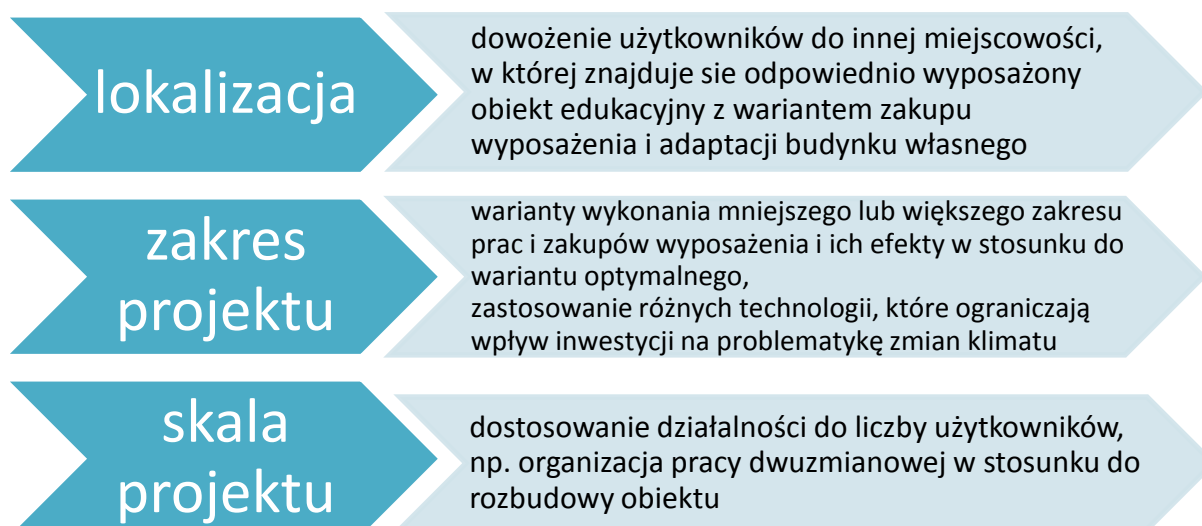
Wnioskodawca powinien opisać:

- jakie rozważał sposoby rozwiązania problemów opisanych w rozdziale 2
- jakie są ich uwarunkowania, zalety i wady
- dlaczego wybrano wariant objęty wnioskiem o dofinansowanie.

Należy odnieść się do alternatywnych możliwych rozwiązań zakresu projektu (czyli alternatywnego projektu). Należy rozpatrywać wariantowe rozwiązania w zakresie:

- lokalizacji
- zakresu i metody rozwiązania problemu (np. zastosowanie innej technologii)

- skali projektu.

Niewystarczająca będzie analiza:

- która dotyczy tylko porównania wariantu bezinwestycyjnego z wariantem wybranym do realizacji
- finansowania takiej samej inwestycji za pomocą kredytu
- różnych lokalizacji, które nie są związane z istotnymi różnicami uwarunkowań prawnych, technicznych, dostępności, kosztów i efektów przedsięwzięcia.

Podczas oceny wariantów alternatywnych należy przede wszystkim określić:

- konieczne do poniesienia nakłady i koszty przyszłej eksploatacji
- w jakim stopniu rozwiązanie alternatywne pomoże rozwiązać problemy opisane w rozdziale 2 studium
- jakie są uwarunkowania i czy jest ono możliwe do realizacji.

a) Podstawową metodą służącą porównaniu wariantów alternatywnych jest analiza dynamicznego kosztu jednostkowego (DGC). Jest ona wymagana dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych od 4 mln zł.

Dynamiczny koszt jednostkowy DGC (*Dynamic Generation Cost*) opisuje, jakie mogą być koszty przedsięwzięcia przypadające na użytkownika infrastruktury. Obliczany jest z uwzględnieniem dyskontowania przepływów pieniężnych za pomocą wzoru:

$$DGC = p_{EE} = \frac{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{KI_t + WE_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^{t=n} \frac{EE_t}{(1+i)^t}}$$

p_{EE} cena za jednostkę miary rezultatu;
 KI_t nakłady inwestycyjne poniesione w danym roku;
 WE_t wynik finansowy etapu eksploatacji – koszty operacyjne skorygowane o ewentualne przychody;
 i stopa dyskontowa;
 t rok, przyjmuje wartości od 0 do n ;
 EE_t miara rezultatu,

Okres analizy kosztów przedsięwzięcia powinien odpowiadać okresowi referencyjnemu analizy finansowej projektu.

Wskaźniki stosowane z analizie DGC powinny odpowiadać wskaźnikom projektu w ramach poszczególnych poddziałań (pole C.3 wniosku).

Jako miarę rezultatu należy przyjąć:

Typ projektu	Miara rezultatu	Jednostka
<i>infrastruktura PWSZ</i>	<i>liczba studentów, którzy będą korzystali z efektów projektu</i>	<i>osoby</i>

- b) Uzupełnieniem analizy DGC powinno być porównanie poszczególnych wariantów w oparciu o kryteria jakościowe. **Jest ono wymagane dla projektów o wartości kosztów kwalifikowanych poniżej 4 mln zł.** Przykładowe kryteria analizy:
- wymagane do poniesienia nakłady i koszty utrzymania
  - uwarunkowania (prawne, organizacyjne, środowiskowe, lokalizacyjne itd.) i realność realizacji
  - wpływ inwestycji na problematykę ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza i zmian klimatu (np. czy warianty przewidują działania związane z ograniczaniem lub adaptacją do zmian klimatu)
  - wprowadzanie nowych usług i funkcji edukacyjnych, innowacyjnych badań
  - poprawa jakości usług (norm fizycznych: standardów technicznych, higienicznych, sanitarnych itp., dostępności, satysfakcji, szybkości, dokładności, terminowości, solidności, ciągłości usług itp.)
  - dostępność do obiektów dydaktycznych
  - dostępność dla osób niepełnosprawnych
  - dostępność do wyposażenia np. do komputerów z dostępem do Internetu, warsztatów, laboratoriów itp.
  - wyposażenie obiektów w infrastrukturę towarzyszącą (internaty, stołówki, boiska, itp.)
  - poprawa bezpieczeństwa użytkowników i samych obiektów
  - efektywność energetyczna obiektów i wyposażenia
  - wpływ na rynek pracy i migracje
  - wpływ na rozwój gospodarczy (np. promocję regionu, rozwój funkcji kulturalno-turystycznych, rozwój przedsiębiorczości i usług w obrębie obiektu)
  - wzrost jakości życia (np. podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców itp.).

Analiza tego typu powinna uwzględniać krótkie uzasadnienie oraz punktową ocenę spełnienia kryterium dla poszczególnych zaproponowanych wariantów. Poszczególnym kryteriom można przy tym przypisać określoną wagę, tj. współczynnik ważności danego kryterium w porównaniu do pozostałych. Preferowane powinno być rozwiązanie, które uzyska najwyższą łączną ocenę.

Przykład:

	<i>Kryterium 1</i>	<i>Kryterium 2</i>	<i>Kryterium 3</i>	<i>Suma punktów</i>
<i>Wariant 1</i>	...	...	...	...
<i>Wariant 2</i>	...	...	...	...
<i>Wariant 3</i>	...	...	...	...

3.5. Powiązania z innymi inwestycjami

Należy zamieścić krótką, konkretną informację o powiązaniach projektu z innymi działaniami podejmowanymi przez różne podmioty, czyli:

- zbliżonych pod względem lokalizacji
- dotyczących tej samej grupy odbiorców (interesariuszy)
- dotyczących tego samego lub zbliżonego problemu lokalnej społeczności.

Informacje mogą być podane w formie tabeli. Można zamieścić mapkę lub schemat ideowy powiązań.

W przypadku PWSZ, należy zwrócić uwagę na konieczność podejmowania i rozwijania współpracy z pracodawcami z regionu

Aby to wykazać, należy konkretnie przedstawić projekty zrealizowane lub planowane do wykonania w latach 2014-2020 (z różnych źródeł), mające związek ze składanym projektem. Zastosować można tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Wartość całkowita	Źródła i wartość dofinansowania	Okres realizacji	Uzasadnienie związku z projektem
...	...	...	...	...

3.6. Odniesienie do kryteriów merytorycznych dopuszczających specyficznych

Przygotowując opis przedmiotu projektu należy opisać spełnienie kryteriów wyboru projektów. Kompletność i rzetelność wskazanych informacji jest niezbędna dla możliwości dokonania prawidłowej oceny.

W poniższej tabeli należy bardzo konkretnie odnieść się do kryteriów oceny merytorycznej dopuszczających specyficznych obowiązujących dla danego naboru zgodnie z załącznikiem nr 8.1 do Regulaminu Konkursu. Odniesienie powinno być dokonane w sposób szczegółowy i wyczerpujący poprzez wypełnienie treścią odnoszącą się do projektu objętego wnioskiem wszystkich kolumn.

Wskazane przez wnioskodawcę informacje, wartości, kwoty, współczynniki muszą bazować na konkretnych danych źródłowych i być zgodne z wnioskiem, dokumentacją techniczną, specyfikacją dostaw/usług, studium wykonalności oraz załączanymi oświadczeniami i innymi dokumentami.

I. KRYTERIA MERYTORYCZNE DOPUSZCZAJĄCE SPECYFICZNE			
Lp.	Nazwa kryterium	Opisy wnioskodawcy wraz z niezbędnymi obliczeniami	Dokument źródłowy (wniosek lub załączniki) wraz z numerem strony
1.	Budowa nowych obiektów	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
2.	Zgodność z celami RIS i/lub Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.
3.	Komplementarność do projektów z EFS na etapie identyfikacji projektów	Uzasadnienie wraz z podaniem danych potwierdzających spełnienie kryterium. Należy w sposób staranny i wyczerpujący	Wskazanie, w których miejscach dokumentacji projektu (wniosku o dofinansowanie i załączników) opisano sposób spełnienia danego kryterium.

		<i>opisać spełnienie lub niespełnienie kryterium.</i>	
--	--	---	--

4. Zakres rzeczowy projektu

W rozdziale należy opisać zakres rzeczowy projektu, a więc to, co będzie wykonane (kupione) w ramach projektu. Podawane tu informacje powinny być konkretne, ale odnosić się jedynie do najważniejszych elementów projektu.

Ewentualne wątpliwości dotyczące zakresu rzeczowego projektu rozstrzygane będą według zapisów uwzględnionych w dokumentacji technicznej, programie funkcjonalno-użytkowym, specyfikacji dostaw oraz specyfikacji usług projektu.

4.1. Lokalizacja

Należy podać lokalizację terenu lub obiektu (budynku, budowli), którego dotyczy projekt (adres, nr działki, miejscowość) wraz z opisem funkcji obiektu.

Należy przedstawić informację, czy oraz na jakiej podstawie wnioskodawca posiada prawo do dysponowania nieruchomościami, na których realizowane będą roboty budowlane lub inne działania niezbędne dla realizacji projektu.

Należy również opisać przypadki, gdy realizacja inwestycji wymaga przeprowadzenia wykupów nieruchomości. Konieczne jest wówczas określenie podstawy przyjętej wyceny (operatu sporządzonego przez rzeczoznawcę).

W odniesieniu do obiektów kubaturowych infrastruktury, należy jednoznacznie określić tytuły prawne do nieruchomości wraz z dokumentami (np. sygnatury wpisów do ksiąg wieczystych, a w przypadku ich braku: repertorium aktów notarialnych, sygnatury decyzji administracyjnych itd.).

Można w tym celu wykorzystać tabelę:

Lp.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Adres	Nazwa obiektu	Tytuł prawny
1.	...	...	...	...	...

Dopuszcza się możliwość posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane (lub cele projektu w przypadku dostaw) na podstawie:

- własności
- współwłasności (za zgodą wszystkich współwłaścicieli)
- użytkowania wieczystego
- trwałego zarządu
- ograniczonego prawa rzeczowego
- innego stosunku zobowiązaniowego, który przewiduje uprawnienie do wykonywania robót i obiektów budowlanych lub dysponowania nimi na cele projektu, w przypadku dostaw.

W sytuacji braku prawa własności wnioskodawca powinien opisać, w jaki sposób zagwarantował możliwość wykonania i trwałości projektu (przez okres realizacji projektu i minimum 5 lat po jego zakończeniu).

Należy również krótko scharakteryzować:

- warunki gruntowo-wodne
- dostępność uzbrojenia technicznego
- obecny sposób zagospodarowania danego terenu / obecne funkcje i stan obiektu
- powiązanie z innymi obiektami infrastrukturalnymi
- możliwość prowadzenia i zabezpieczenia budowy, występowanie stref ochronnych itp.

Opis powinien być, w miarę możliwości, uzupełniony mapką poglądową przedstawiającą inwestycję na tle obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego terenu (lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - w przypadku braku planu), powiązania planowanej inwestycji z zabudową mieszkaniową, obszar oddziaływania projektu, komunikację z obiektem i powiązania z innymi obiektami uzupełniającymi (pełniającymi uzupełniające lub komplementarne funkcje (np. przy budowie szkoły można zaznaczyć najbliższy basen itd.).

Jeżeli projekt dotyczy obiektu kubaturowego, należy przedstawić szkic lub plan usytuowania budynku na posesji, np. mapę do celów projektowych, rzuty poszczególnych kondygnacji (jeżeli są już dostępne) lub szkic funkcjonalności obiektu. W przypadku projektów dotyczących wyposażenia, należy pokazać pomieszczenie, w którym będzie ono umieszczone oraz sposób komunikacji wewnętrznej i na zewnątrz pomieszczenia.

Należy również zwrócić uwagę na preferencje terytorialne, które określono w kryteriach oceny merytorycznej dla niektórych typów projektów. W tym punkcie należy przedstawić konkretne i jednoznaczne uzasadnienie tego czy warunki uzyskania dodatkowych punktów są spełnione.

Dopuszczalne jest odwołanie do map, które stanowią załącznik do wniosku o dofinansowanie (zał. 10).

4.2. Roboty budowlane

Należy w sposób ogólny opisać zakres robót budowlanych, które objęte są wnioskiem o dofinansowanie.

**Opis musi pozwalać na identyfikację głównych elementów (obiektów, instalacji), które w ramach projektu zostaną zbudowane i zainstalowane.
Opis powinien dotyczyć tylko informacji najważniejszych, gdyż głównym źródłem danych na temat szczegółowych rozwiązań jest dokumentacja techniczna.**

Informacje niezbędne w niniejszym punkcie pochodzić będą w pierwszej kolejności z posiadanej przez wnioskodawcę dokumentacji technicznej. Należy jednak wybrać informacje najistotniejsze, w tym te które wiążą się np. z kryteriami oceny projektów.

Opis powinien uwzględniać czytelny podział na poszczególne budynki, instalacje i obiekty budowlane. Jeżeli przedsięwzięcie składa się z kilku etapów lub stanowi etap większego przedsięwzięcia, należy scharakteryzować każdy z nich.

W przypadku projektów dotyczących przebudowy, rozbudowy istniejącego obiektu budowlanego (instalacji), należy najpierw w zwięzły sposób opisać obecny stan obiektu, którego mają dotyczyć prace.

Jeżeli nie wszystkie wydatki na roboty budowlane w projekcie mogą być kwalifikowane do dofinansowania – należy jednoznacznie wskazać:

- jakie roboty nie są kwalifikowane (zakres, powierzchnia, funkcje),
- przyczynę braku kwalifikowalności,
- metodę wyłączenia (zakres, % powierzchni, stopień wykorzystania itd.), przy czym musi być ona zgodna z uregulowaniami Wytycznych IZ RPO w zakresie kwalifikowania wydatków dla danego typu projektów.

Przykład:

Projekt obejmuje przebudowę i nadbudowę budynku PWSZ. Łączna docelowa powierzchnia użytkowa budynku wynosić będzie 1500 m². W budynku znajduje się mieszkanie prywatne (nauczycielskie) o pow. 50 m². Jest to 3,33% powierzchni całego budynku.

Wydatki niekwalifikowane do dofinansowania dotyczą elementów budowlanych i instalacji, które związane są z użytkowaniem tego mieszkania:

- wymiana drzwi wejściowych i 2 okien (należących tylko do mieszkania) – 4500 zł (100 % wydatku)
- ocieplenie ścian zewnętrznych – 2566 zł (3,33 % wydatków na ocieplenie budynku)
- przebudowa instalacji elektrycznej budynku (456 zł – 3,33 % wydatków na instalację w budynku)
- wymiana kotła CO, z którego zasilany jest cały budynek (523 zł – 3,33 % wydatków na wymianę kotła).

Razem wydatki niekwalifikowane: 8045,00 zł (brutto) t.j. 6540,65 zł netto + 1504,35 zł VAT 23%.

Podziału dokonano na podstawie udziału powierzchni niekwalifikowanej w całkowitej powierzchni użytkowej budynku. Za niekwalifikowane uznano też wydatki, które dotyczą bezpośrednio mieszkania (okna, drzwi), według cen z kosztorysu.

4.3. Dostawy

W przypadku projektów obejmujących dostawy w studium należy opisać ich zakres oraz funkcje w projekcie.

Szczegółowe informacje dotyczące ilości i rodzaje (typu) sprzętu planowanego do zakupienia oraz opis głównych parametrów technicznych należy zamieścić w specyfikacji dostaw (załącznik nr 9 do wniosku).

Należy również opisać warunki zakupu (pozyskania) środków trwałych, dostawy i montażu. W szczególności uzasadnić czy:

- są one niezbędne do osiągnięcia celów projektu,
- wybrano najbardziej optymalną formę ich pozyskania (zakup, leasing, najem itd.).

Jeżeli jest to istotne z punktu widzenia np. trwałości projektu to należy dodatkowo opisać:

- warunki gwarancji i dostępność serwisu,
- w przypadku sprzętu, którego obsługa wymaga przeszkolenia lub specjalistycznych uprawnień – zakres instruktażu lub dysponowanie przez inwestora pracownikami, którzy mogą użytkować sprzęt.

W przypadku dostaw, które nie zostały jeszcze zrealizowane, nie należy podawać nazw własnych, gdyż mogłoby to naruszyć zasadę konkurencji w planowanych do przeprowadzenia zamówieniach.

Punkt ten nie dotyczy urządzeń technicznych, których parametry opisane są w dokumentacji budowlanej. Odrębny opis dostaw powinien być przedstawiony w sytuacji, gdy w projekcie budowlanym określono zakres dostaw wyposażenia ruchomego, które realizowane będą w ramach jednego zamówienia z robotami budowlanymi.

4.4. Dokumentacja i usługi

Należy określić zakres dokumentacji i/lub usług przewidzianych do realizacji w ramach projektu (czego dotyczy i dlaczego jest niezbędna).

Szczegółowe informacje dotyczące usług należy zamieścić w specyfikacji usług (załącznik nr 9 do wniosku).

4.5. Specyfikacja działań podejmowanych w ramach promocji projektu

W punkcie należy zamieścić:

- opis promocji projektu realizowanego ze środków publicznych, w tym współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
- kalkulację kosztów działań promocyjnych
- informację, czy stanowią one wydatek kwalifikowany w projekcie.

Obowiązki związane z promocją projektu określa załącznik nr 7 do umowy o dofinansowanie (Instrukcje i wskazówki dotyczące informacji i komunikacji).

Zgodnie z obowiązującymi dokumentami IZ RPO wydatki kwalifikowane w zakresie promocji dotyczyć mogą tylko wykonania:

- tablic informacyjnych i pamiątkowych (jeśli dofinansowanie przekracza 500 tys. euro),
- trwałych plakatów.

Przez trwały plakat rozumiemy jego wykonanie z tworzywa, które umożliwia zachowanie jego funkcji przez min. cały okres realizacji projektu.

Wydatki związane z innymi działaniami promocyjnymi wnioskodawca pokrywa ze środków własnych.

Przykład:

W ramach realizacji projektu budowy laboratorium realizowane będą następujące działania promocyjne:

Nazwa, zakres	Wartość	Wydatek kwalifikowany w projekcie
Wykonanie 1 tablicy informacyjnej (2x3m) oraz 1 tablicy pamiątkowej (1,2x0,8m)	... zł	TAK
Organizacja spotkania informacyjnego dla mieszkańców	... zł	NIE
Promocyjny artykuł prasowy	... zł	NIE

5. Uwarunkowania prawne i organizacyjne

Realizacja projektu wymaga spełniania szeregu wymagań oraz uzyskania uzgodnień lub pozwoleń właściwych organów administracyjnych. W rozdziale niniejszym należy opisać uwarunkowania prawne oraz zasady organizacji prac dotyczących przygotowania, realizacji oraz późniejszego użytkowania nowej infrastruktury.

5.1. Uwarunkowania wynikające z procedur zagospodarowania przestrzennego i prawa budowlanego

Należy przedstawić informację na temat wszystkich wymaganych do realizacji projektu (odpowiednio według jego zakresu):

- decyzji w sprawie lokalizacji inwestycji celu publicznego
- zgodności lokalizacji projektu z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego
- decyzji pozwolenia na budowę
- zgłoszeń robót budowlanych.

Jeżeli inwestycja dotyczy zabytku – należy podać informacje na temat uzyskanych decyzji (uzgodnień) wymaganych na podstawie przepisów rozdziału 3 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.i. Dz. U. z 2014 poz. 1446 z późn. zm.).

Należy przedstawić informację o stopniu zaawansowania prac związanych z wydaniem prawomocnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia robót) oraz opracowaniem wymaganej dokumentacji budowlanej. Jeśli zakres projektu objęty jest kilkoma pozwoleniami lub przewidziane prace stanowią fragment szerszego zakresu objętego pozwoleniem, należy opisać i wyjaśnić zaistniałą sytuację. Punkt dotyczy także pozwoleń wydawanych na podstawie przepisów szczególnych (np. ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg, w zakresie budowy przeciwpowodziowych itd.).

Punkt nie dotyczy projektów dotyczących wyłącznie zakupu wyposażenia, kampanii promocyjnych i innych projektów niewymagających pozwoleń i realizacji robót budowlanych.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

Inwestycja posiada:		
1.	<i>Decyzję o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego z 4.11.2014 r.</i>	<i>Decyzja dotyczy rozbudowy i nadbudowy budynku PWSZ w miejscowości A.</i>
2.	<i>Zgłoszenie robót z 20.03.2015 r.</i>	<i>Zgłoszenie dotyczy budowy przyłącza kanalizacji.</i>
Inwestycja wymaga uzyskania:		
3.	<i>Pozwolenia na budowę (przewidywany termin uzyskania – październik 2015 r.)</i>	<i>Pozwolenie dotyczy rozbudowy i nadbudowy budynku PWSZ w miejscowości A.</i>

5.2. Zgodność z prawem zamówień publicznych

W niniejszym punkcie należy scharakteryzować rodzaj i przedmiot każdej z zaplanowanych procedur udzielania zamówień zarówno na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Pzp) (Dz.U. 2013 poz. 907 z późn. zm.) jak i *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*, w tym:

- robót budowlanych
- dostaw wyposażenia
- usług
- dokumentacji technicznej i budowlanej
- nadzoru inwestorskiego
- promocji
- opracowania studium wykonalności.

Informacje powinny być zgodne z wnioskiem o dofinansowanie.

Informacje można przedstawić w formie tabeli.

Należy mieć przy tym na uwadze:

- art. 32 ust. 2 ustawy prawo zamówień publicznych, który zabrania dzielenia zamówienia na części lub zaniżania wartości zamówienia w celu uniknięcia procedur przetargowych
- art. 29, który nakazuje opisać przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń
- fakt, że większość korekt finansowych w okresie 2007-2013 nałożonych w ramach RPO dotyczyła procedur zamówień publicznych.

W przypadku wskazania trybów nieprzetargowych, należy podać dodatkowe, istotne informacje, np. uzasadnić, dlaczego wybrano dany tryb postępowania lub umieścić informację o niepodleganiu przepisom ustawy Prawo zamówień publicznych wraz z podaniem uzasadnienia. W przypadku zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro lub udzielanych przez podmioty w stosunku, do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych, wnioskodawca - przystępując do określania zakresu wydatków kwalifikowanych w projekcie przewidzianym do współfinansowania ze środków EFRR w ramach RPO WP - zobowiązany jest do dokonania uprzedniej analizy, czy zamówienie zostało udzielone zgodnie z *Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w sprawie udzielania zamówień współfinansowanych ze środków EFRR, w stosunku do których nie stosuje się ustawy Prawo zamówień publicznych*.

Dopiero w przypadku potwierdzenia, że zamówienie zostało przygotowane i udzielone:

- w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskania najlepszych efektów z danych nakładów i optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów,
- w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
- w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
- w sposób zapewniający w szczególności zachowanie zasad równego traktowania wykonawców, przejrzystości, uczciwej konkurencji oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności przy wyłanianiu przez wnioskodawcę wykonawcy przedmiotowego zamówienia,
- zgodnie ze szczegółowymi regulacjami zawartymi w ww. Wytycznych,

możliwe jest włączenie takiego zamówienia w zakres wydatków kwalifikowanych w projekcie.

Ww. zasady dotyczą również udzielenia zamówień publicznych w fazie realizacji projektu.

5.3. Pomoc publiczna

Należy przedstawić informację, czy i ewentualnie jaki zakres dofinansowania projektu objęty jest możliwością udzielenia pomocy publicznej.

Jeżeli nie ma pomocy publicznej:	Pomoc występuje:
<i>Pomoc publiczna nie występuje, gdy nie są spełnione łącznie następujące warunki.</i>	<i>Należy wskazać podstawę prawną udzielenia pomocy.</i>
1) dofinansowanie skutkuje przysporzeniem na rzecz określonego podmiotu	<i>Należy podać konkretne argumenty, że projekt spełnia warunki udzielenia pomocy publicznej, w tym zwłaszcza odnośnie do:</i> 1) kategorii wnioskodawcy (małe, średnie,

2) dofinansowanie jest korzystniejsze od pozyskania środków na rynku	inne niż małe i średnie przedsiębiorstwo, w tym kwestia powiązań i zależności)
3) w efekcie dofinansowania występuje lub może wystąpić zakłócenie konkurencji	2) celu i zakresu przedsięwzięcia 3) zakresu wydatków kwalifikowanych 4) kwoty i poziomu dofinansowania (EDB) 5) kumulacji pomocy.
4) dofinansowanie wpływa na wymianę gospodarczą między krajami członkowskimi UE.	

Podczas analiz można skorzystać z:

- informacji zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - pod adresem https://uokik.gov.pl/pomoc_publiczna.php
- wyszukiwarki decyzji Komisji Europejskiej w zakresie pomocy publicznej - pod adresem http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3

W przypadku, gdy realizacja projektu spełnia przesłanki kwalifikujące do objęcia regulami pomocy publicznej, udzielenie dofinansowania możliwe jest w ramach niniejszego naboru wyłącznie w formie:

- pomocy *de minimis* na podstawie *Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis* i Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 488).
- pomocy na infrastrukturę lokalną na podstawie art. 56 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17.06.2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. U. UE L 187 z 26.06.2014) i Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2015 r., poz. 1208),
- lub pomocy regionalnej w oparciu o zasady określone w art. 14 *Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu*. i Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 1416).

5.4. Inne uwarunkowania prawne

Należy przedstawić informację, czy realizacja inwestycji wymagała (lub jest uzależniona od) przeprowadzenia szczególnych postępowań związanych np. z:

- uwarunkowaniami prawnymi (np. toczące się postępowanie o zwrot nieruchomości)
- warunkami środowiskowymi, geologicznymi i geotechnicznymi, istnieniem stref ochronnych
- warunkami technicznymi i bezpieczeństwa pożarowego dla budynków oświatowych
- innymi warunkami (np.: związanymi z bezpieczeństwem budowli) lub wynikającymi np. ze stwierdzonych przez upoważnione organy administracyjne znacznych przekroczeń stężeń zanieczyszczeń itd.
- wymogami organizacji sportowych dotyczącymi obiektów sportowych
- wymogów Ustawy o systemie oświaty

- w przypadku inwestycji PWSZ, udzielenie wsparcia uwarunkowane będzie uzyskaniem przez samorząd województwa każdorazowej pozytywnej opinii Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybranych inwestycji.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

5.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

Podczas podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektu istotne są informacje wskazujące na spójność przedsięwzięcia z dokumentami o charakterze strategicznym w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ustalenia wynikające z analizy mogą mieć formę tabeli:

<i>Nazwa dokumentu (strategii, programu, planu)</i>	<i>Cele strategii, którym odpowiadają cele projektu, uzasadnienie</i>
...	...

Należy przy tym uwzględnić:

- Strategię Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020
  - Regionalną Strategię Innowacji Województwa Podkarpackiego
  - strategie, plany/programy rozwoju lokalnego
- oraz – jeśli dotyczy:
- **dokumenty dotyczące krajowej polityki sektora oświaty oraz szkolnictwa wyższego (dot. PWSZ).**

5.6. Zgodność projektu z polityką równości szans

Należy opisać przewidziane w projekcie działania i oddziaływania przedsięwzięcia w zakresie polityki równości szans, której zasady powinny być przestrzegane na każdym etapie realizacji projektu.

Zasada równości szans i zapobiegania dyskryminacji oraz promowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn. Informacje w tym zakresie przedstawione są w *Wytycznych MIR w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020*, MliR/H 2014-2020/16(01)/05/2015. Wszystkie działania związane z poprawą warunków kształcenia we wspieranych inwestycjach będą zaprojektowane zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania (wytworzona w ramach projektu infrastruktura zwiększy dostępność i wyeliminuje bariery dla osób niepełnosprawnych).

Zgodnie z ww. Wytycznymi MIR, w projektach dedykowanych, w tym zorientowanych wyłącznie lub przede wszystkim na osoby z niepełnosprawnościami (np. osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi) oraz projektach skierowanych do zamkniętej grupy uczestników, wydatki na sfinansowanie mechanizmu racjonalnych usprawnień należy wskazać w niniejszym rozdziale.

Każde racjonalne usprawnienie wynika z relacji przynajmniej trzech czynników:

1. dysfunkcji związanej z danym uczestnikiem projektu,
2. barier otoczenia oraz
3. charakteru usługi realizowanej w ramach projektu.

W ramach przykładowego katalogu kosztów racjonalnych usprawnień jest możliwe sfinansowanie:

- a) dostosowania architektonicznego budynków niedostępnych (np. zmiana miejsca realizacji projektu; budowa tymczasowych podjazdów; montaż platform, wind, podnośników; właściwe oznakowanie budynków poprzez wprowadzanie elementów kontrastowych i wypukłych celem właściwego oznakowania dla osób niewidomych i słabowidzących itp.);
- b) dostosowania infrastruktury komputerowej (np. wynajęcie lub zakup i instalacja programów powiększających, mówiących, kamer do kontaktu z osobą posługującą się językiem migowym, drukarek materiałów w alfabecie Braille'a);
- c) dostosowania akustycznego (wynajęcie lub zakup i montaż systemów wspomagających słyszenie, np. pętli indukcyjnych, systemów FM);

Decyzja w zakresie dostosowania danego produktu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami powinna być każdorazowo poprzedzona analizą dostępności do potrzeb potencjalnych użytkowników danego produktu projektu i możliwością wystąpienia wśród nich osób z niepełnosprawnościami.

Co do zasady, wszystkie produkty projektów realizowanych ze środków EFRR (produkty, towary, usługi, infrastruktura) są dostępne dla wszystkich osób, w tym również dostosowane do zidentyfikowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Oznacza to, że muszą być zgodne z koncepcją uniwersalnego projektowania, opartego na ośmiu regułach:

1. Użyteczność dla osób o różnej sprawności
2. Elastyczność w użytkowaniu
3. Proste i intuicyjne użytkowanie
4. Czytelna informacja
5. Tolerancja na błędy
6. Wygodne użytkowanie bez wysiłku
7. Wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania
8. Percepcja równości.

Nowa infrastruktura wytworzona w ramach projektów powinna być zgodna z koncepcją uniwersalnego projektowania, bez możliwości odstępstw od stosowania wymagań prawnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnością wynikających z obowiązujących przepisów budowlanych.

W przypadku projektów, w których zasada dostępności produktów nie znajduje zastosowania, w treści niniejszego rozdziału powinna znaleźć się informacja o „neutralności” produktu wraz z uzasadnieniem, dlaczego produkt projektu nie będzie spełniał kryterium dostępności.

5.7. Charakterystyka wnioskodawcy

Należy dokonać krótkiego opisu organizacji zgłaszającej projekt, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

Dalsze informacje powinny odnosić się do sposobu zorganizowania działań związanych z:

- przygotowaniem inwestycji
- zgłoszeniem i obsługą wniosku o dofinansowanie
- podpisaniem umowy
- procedurami przetargowymi i zawieraniem umów z wykonawcami
- nadzorem technicznym
- rozliczeniami finansowymi
- odbiorami częściowymi i końcowym
- przekazaniem inwestycji do użytkowania i jej użytkowaniem
- zapewnieniem trwałości projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów.

Informacje można podać w formie tabeli lub schematu, np.:

Zadanie	Podmiot, zakres działań
Przygotowanie inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> – Wydział inwestycji i remontów – przygotowanie dokumentacji budowlanej uzyskanie pozwolenia na budowę i decyzji środowiskowej – Wydział finansowy – zabezpieczenie środków na realizację inwestycji – Wydział pozyskiwania funduszy – opracowanie wniosku i kompletu załączników, obsługa procesu oceny – ...
...	– ...

Uwaga!

W przypadku projektów, których dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, w tym punkcie studium należy przedstawić jednoznaczną informację, czy wnioskodawca nie znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Definicje i szczegółowe informacje dotyczące „trudnej sytuacji ekonomicznej” opisane zostały w:

- Wytycznych KE dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji (Dz. Urz. UE z 31 lipca 2014 r., C 249, str. 1),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE z 26 czerwca 2014 r., L 187),
- Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE z 24 grudnia 2013 r., L 352).

5.8. Partnerzy i opis zasad partnerstwa

Unia Europejska promuje przedsięwzięcia realizowane przy współpracy wielu podmiotów i zaangażowanie ich w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę projektów.

Celem projektu partnerskiego powinno być osiągnięcie znaczącej wartości dodanej poprzez podział realizacji zadań pomiędzy niezależne podmioty, a także wypracowanie wspólnych rozwiązań problemów.

Partnerstwo powinno dotyczyć nie tylko uzyskania konkretnego produktu w projekcie, ale również osiągnięcia i utrzymywania rezultatów. Atutami współpracy przy realizacji projektu może być możliwość wymiany informacji, zwiększenie zaangażowania instytucji publicznych i społecznych, lepszego poznania celów i uwarunkowań projektu, objęcie działaniami szerszego terytorium lub grupy społecznej.

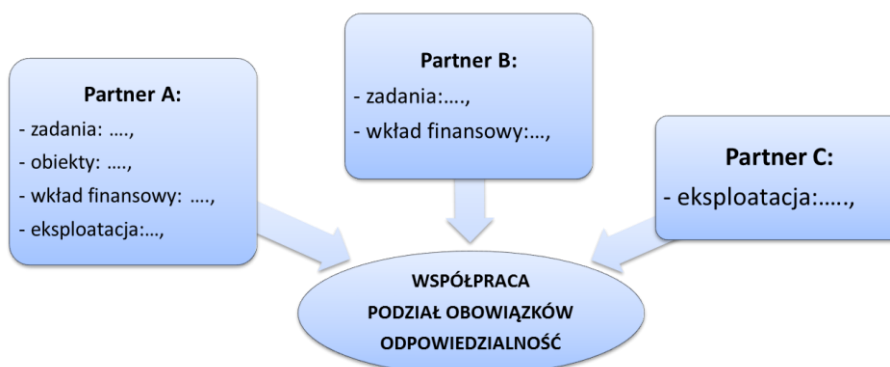
Należy dokonać krótkiego opisu partnera projektu, w tym formę prawną, organ założycielski i zadania statutowe.

W przypadku, gdy projekt realizowany jest z udziałem innych podmiotów, należy scharakteryzować zakres ich zaangażowania oraz kompetencje związane z jego realizacją.

W szczególności należy opisać:

- prawną podstawę współpracy (umowę, porozumienie administracyjne – czy zostały zawarte w drodze procedur określonych w ustawie z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 i zgodnie z Regulaminem konkursu; krótko opisać procedurę wyboru partnera będącego podmiotem spoza sektora finansów publicznych)
- główne prawa i obowiązki partnera (-ów) związane z realizacją projektu, w tym:
  - o zadania dotyczące określenia celów, zakresu i przygotowania inwestycji
  - o procedur wyboru wykonawców
  - o udziału finansowego i zasad rozliczeń pomiędzy partnerami, wykonawcą i IZ RPO

- odbiorów
- eksploatacji
- monitorowania efektów
- kwestie własności i finansowania produktów projektu w okresie wymaganej trwałości projektu (5 lat od rozliczenia końcowego).

W przypadku konkretnych projektów występować mogą sytuacje specyficzne, które należy opisać. Analiza może być uzupełniona tabelami, grafami, aby ułatwić zrozumienie podziału obowiązków pomiędzy partnerami.

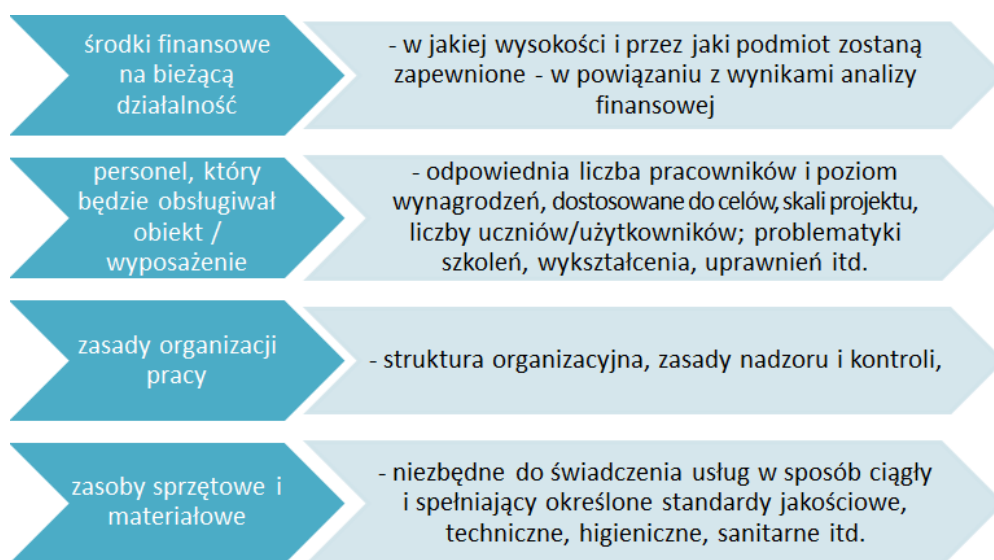
Współpraca z partnerami może być istotnym atutem projektów, które dotyczą edukacji, zwłaszcza w zakresie:

- tworzenia nowych kierunków w oparciu o współpracę z pracodawcami
- propagowania nauki.

5.9. Opis podmiotu odpowiedzialnego za eksploatację przedmiotu inwestycji po jej zakończeniu

Niniejszy rozdział powinien zawierać informacje służące do ustalenia i oceny, czy wnioskodawca jest w stanie zrealizować projekt oraz ma możliwości zarządzania nim w przyszłości.

- 1) Przede wszystkim należy określić, jaki podmiot będzie zarządzał infrastrukturą powstałą w wyniku realizacji projektu.
Jeżeli będzie to inny niż wnioskodawca podmiot - operator, należy:
  - wyjaśnić przyczyny i korzyści takiego rozwiązania
  - opisać sposób wyboru podmiotu eksploatującego, jego formę prawną i strukturę własnościową, jak również zakres nadzoru wnioskodawcy
  - określić formę prawną przekazania funkcji związanych z użytkowaniem danej infrastruktury
  - wskazać, czy przekazanie będzie bezpłatne czy za odpłatnością.
- 2) W studium należy uzasadnić, w jaki sposób wnioskodawca (lub operator) sprosta wymaganiom związanym z bieżącym utrzymaniem infrastruktury i utrzymaniem celów projektu. Najważniejsze kwestie to:

Zdolność do użytkowania projektu należy analizować w kontekście całego okresu referencyjnego, a nie tylko wymaganego okresu trwałości projektu (5 lat od końcowego rozliczenia – art. 71 Rozporządzenia nr 1303/2013).

Przyjęte założenia powinny być zgodne z analizą finansową projektu (np. kosztami wynagrodzeń, zaopatrzenia w materiały, serwisu i obsługi, źródłami finansowania działalności).

5.10. Doświadczenie

Punkt dotyczy doświadczenia wnioskodawcy (partnerów) w zakresie realizacji i rozliczania projektów inwestycyjnych i prowadzeniu działalności związanej z zakresem i celem projektu.

- 1) W odniesieniu do doświadczeń inwestycyjnych, należy skupić się na projektach o podobnej skali skomplikowania pod względem administracyjnym, rozliczeń finansowych i organizacyjnym.

Można zastosować tabelę:

Tytułu projektu (zakres)	Okres realizacji	Wartość całkowita	Źródła dofinansowania
...	...	...	...

Można również podać inne informacje – np. liczbę rozstrzyganych w ciągu roku postępowań przetargowych, liczbę prowadzonych inwestycji, kwotę środków pozyskanych z EFSI.

- 2) Należy ponadto opisać doświadczenie wnioskodawcy (operatora) w zakresie prowadzenia działalności związanej z zakresem i celami projektu – np. działalności edukacyjnej, popularyzującej naukę, wprowadzenia innowacji dydaktycznych itd.

Podawane informacje powinny potwierdzać:

- przygotowanie praktyczne, które będzie niezbędne do działalności oświatowej
- potencjał do prowadzenia tej działalności w założonej skali
- zdolność do uzyskania założonych rezultatów projektu.

Dla projektów z zakresu instytucji popularyzujących naukę, należy opisać dotychczasową współpracę z placówkami edukacyjnymi, celem zapewnienia ich zaangażowania w planowane przedsięwzięcie, ze szczególnym uwzględnieniem aktywnego udziału uczniów/uczestników, stymulowanie kreatywności, pracy zespołowej, pracy z uczniami uzdolnionymi itd.

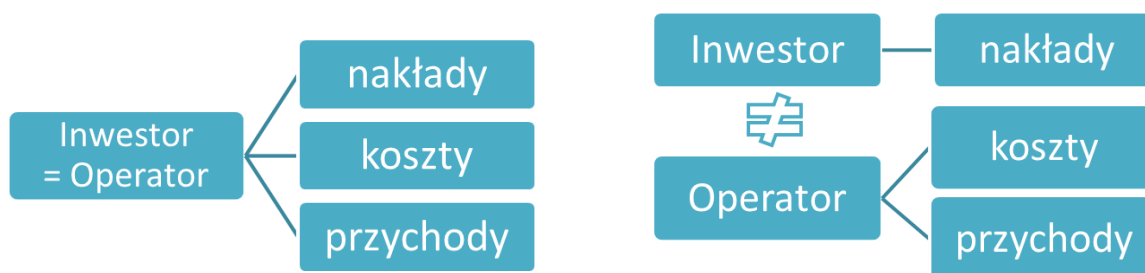
6. Analiza finansowa

Analizę należy przeprowadzić stosując wprost zapisy *Wytycznych MIR* z 2015 r.

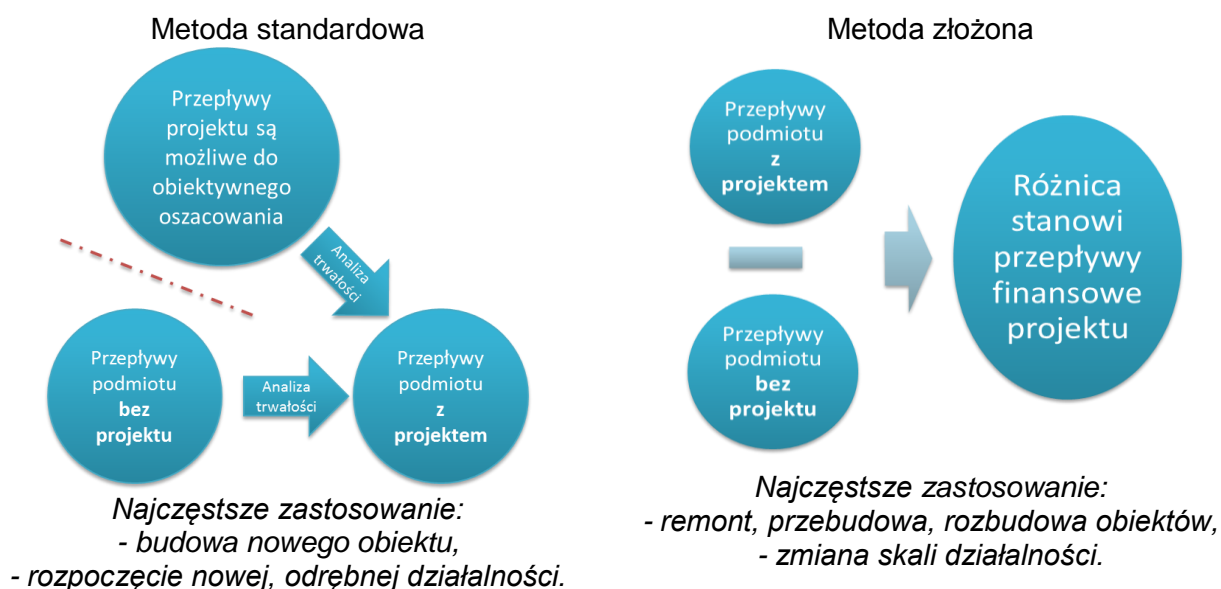
Instytucja Zarządzająca RPO, w celu ujednolicenia zasad i zachowania spójności przygotowywanych analiz, przyjmuje następujące założenia:

1) Metody analiz:

- analiza dokonywana jest zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy właściciel i operator infrastruktury są odrębnymi podmiotami, należy zastosować skonsolidowaną metodę analizy (patrz – podrozdział 7.5 *Wytycznych MIR*); istotne jest przy tym ustalenie zmian przepływów pieniężnych wywołanych realizacją projektu,

- analizę sporządza się przy użyciu metody standardowej lub złożonej. Wybór metody zależy od tego, czy możliwe jest oddzielenie strumienia przychodów projektu od ogólnego strumienia przychodów beneficjenta oraz czy możliwe jest oddzielenie strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych na realizację projektu od ogólnego strumienia kosztów operacyjnych i nakładów inwestycyjnych beneficjenta. Szczegółowe informacje w zakresie wyboru metody opracowania analizy finansowej przedstawiono w *Wytycznych MIR* (punkt 7.4),

2) Okres analizy:

- prognoza finansowa sporządzana musi być w okresach rocznych (1.01-31.12),
- okres referencyjny powinien być liczony dla 15 rocznych przedziałów, poczynając od roku rozpoczęcia realizacji projektu (np. roku rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której wniosek o dofinansowanie został sporządzony na etapie,

gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok złożenia wniosku o dofinansowanie (n, n+1, n+2 ... n+14),”

- przepływy związane z realizacją projektu (np. nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w wartościach niezdyskontowanych.

3) Dyskontowanie:

- analiza finansowa oparta jest na metodologii zdyskontowanego przepływu środków pieniężnych, zgodnie z którą wszystkie przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane, aby odzwierciedlały ich wartość bieżącą,
- w analizach należy stosować ceny stałe tj. ceny z roku złożenia wniosku o dofinansowanie,
- dyskontowanie polega na przemnożeniu przepływów z danego roku analizy przez współczynnik dyskonta dla danego roku,
- stopa dyskontowa w analizie finansowej wynosi 4%,
- do obliczeń luki w finansowaniu należy przyjąć współczynniki dyskontowe z dokładnością do 4 miejsc po przecinku, dopuszcza się także użycie standardowych formuł arkuszy obliczeniowych (NPV, IRR).

Wzór na współczynnik dyskontowy:

$$a_t = \frac{1}{(1+r)^t}$$

a – finansowy współczynnik dyskontowy,

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa (dla RPO = 4%),

t – bieżący okres dyskontowy.

	Wniosek	Realizacja		Eksploatacja											
Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,0000	0,9615	0,9246	0,8890	0,8548	0,8219	0,7903	0,7599	0,7307	0,7026	0,6756	0,6496	0,6246	0,6006	0,5775

4) Format tabel:

- jest co do zasady dowolny i zależny od analityka. Tabele powinny uwzględniać przyjęte założenia i metody obliczeniowe oraz umożliwiać:
  - identyfikację nakładów inwestycyjnych, źródeł finansowania, kosztów operacyjnych i ich oszczędności, przychodów i wartości rezydualnej, sald przepływów pieniężnych,
  - ustalenie wymaganych wskaźników dyskontowych, poziomu „luki w finansowaniu” i dofinansowania,
  - analizę trwałości,
  - analizę ekonomiczną,
  - analizę wrażliwości.

Zaleca się zastosowanie tabel zgodnych z układem rachunku przepływów pieniężnych oraz rachunku zysków i strat.

5) Podatek VAT:

- jeżeli podatek VAT może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe – przepływy pieniężne należy podać w cenach netto (bez VAT),
- jeżeli podatek VAT nie może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe oraz stanowi rzeczywisty wydatek podmiotu ponoszącego wydatki - przepływy pieniężne należy podać w cenach brutto (wraz z podatkiem VAT).

- 6) Wiarygodność danych i prognoz:
- podstawowe zmienne makroekonomiczne dla okresu analizy zawierają *Warianty rozwoju gospodarczego Polski* zamieszczone na stronie MIR²,
  - analizy należy wykonywać kierując się zasadą ostrożnej wyceny,
  - podane informacje i dane liczbowe powinny odpowiadać dokumentacji technicznej, obowiązującym normom, cenom rynkowym (netto w przypadku kiedy podatek VAT nie jest kwalifikowany lub brutto w przypadku przeciwnym) i danym statystycznym,
  - analizy powinny być wiarygodne, tzn. przedstawiać rzetelne i realne szacunki oparte o należycie opisaną i uzasadnioną metodologię.
- 7) Zastrzeżenia IZ RPO:
- w ramach RPO rezerwy tworzone na pokrycie wydatków inwestycyjnych nie są kwalifikowane, bez względu na uzasadnienie,
  - w analizie finansowej można pominąć zmiany kapitału obrotowego,
  - w ramach RPO nie stosuje się rozwiązania przewidzianego w art. 61 ust. 6 Rozporządzenia nr 1303/2013; potencjalne dochody projektu są określane z góry w wyniku obliczenia zdyskontowanego dochodu projektu.

Jeżeli analizy finansowe nie spełniają ww. przesłanek, IZ RPO może zakwestionować poprawność studium wykonalności projektu.

6.1. Harmonogram realizacji

Należy przedstawić informacje na temat terminów rozpoczęcia, czasu trwania i terminów zakończenia kluczowych faz realizacji projektu, terminów odbiorów częściowych i końcowego oraz końcowego rozliczenia projektu.

Harmonogram powinien uwzględniać czas trwania poszczególnych etapów, zastosowaną technologię, ryzyko opóźnień (np. wynikających z protestów podczas procedur o udzielenie zamówień publicznych lub warunków atmosferycznych, czasu trwania procedur pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego itd.).

Należy również przestrzegać ostatecznych terminów kwalifikowalności kosztów oraz ostatecznych terminów rozliczenia projektów określonych odrębnie przez IZ RPO. W studium zaleca się przedstawienie terminarza realizacji w postaci harmonogramu rzeczowo-finansowego (np. wykres Gantta, wykres analizy sieciowej z oznaczeniem elementów krytycznych).

W przypadku projektów obejmujących nowotworzone placówki, na których prowadzenie i funkcjonowanie wymagane jest uzyskanie zezwolenia, zgody lub stosownych wpisów do rejestrów – data zakończenia realizacji projektu nie może być wcześniejsza od uzyskania wszelkich dokumentów zezwalających na działalność placówek.

Jeżeli realizacja projektu wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń / decyzji / innych dokumentów należy podać informację o terminie uzyskania (lub przypuszczalnym terminie uzyskania danego dokumentu).

6.2. Nakłady inwestycyjne

W punkcie tym należy scharakteryzować nakłady inwestycyjne wymagane do realizacji projektu, w tym:

² <https://www.mir.gov.pl/strony/zadania/fundusze-europejskie/wytyczne/wytyczne-na-lata-2014-2020/#>

- a) kwalifikowane do dofinansowania:
  - wydatki netto
  - podatek VAT,
- b) wydatki niekwalifikowane:
  - niekwalifikowany podatek VAT (od wydatków kwalifikowanych)
  - niekwalifikowane wydatki netto
  - podatek VAT (od niekwalifikowanych wydatków netto).

Zaleca się przedstawienie tabeli z wartościami wydatków na poszczególne zadania w poszczególnych latach realizacji projektu.

W przypadku projektów partnerskich należy wskazać nakłady inwestycyjne poszczególnych partnerów.

6.3. Źródła finansowania

W punkcie tym powinien znaleźć się opis wszystkich źródeł finansowania nakładów inwestycyjnych projektu.

Należy jednoznacznie wskazać, o jaką kwotę i poziom % dofinansowania z EFRR w ramach RPO ubiega się wnioskodawca.

Zaleca się przedstawienie montażu finansowanego projektu w formie tabeli (z ewentualnym podziałem na wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane).

Przykład:

Nazwa źródeł finansowania wydatków	Wydatki razem		Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
	zł	%	zł	zł	zł
Środki wspólnotowe (EFRR)					
Krajowe środki publiczne, w tym:					
budżet państwa (nazwa dysponenta)					
budżet jst (nazwa)					
inne środki publiczne (nazwa funduszu/podmiotu)					
Prywatne (nazwa funduszu/podmiotu)					

Suma źródeł finansowania musi być równa wartości nakładów inwestycyjnych.

Poziom i wartość wnioskowanego dofinansowania powinny być zgodne z zapisami SZOOP, ogłoszeniem o konkursie oraz przepisami dotyczącymi udzielania pomocy publicznej (jeśli dotyczy).

W przypadku finansowania wkładu własnego za pomocą kredytów, należy określić podstawowe zakładane parametry: wartość kredytu, waluta kredytu, oprocentowanie (stałe czy zmienne), okres kredytowania, okres karencji, prowizja, rodzaj spłat (miesięcznie, kwartalnie, rocznie).

Jeżeli inwestycja będzie finansowana ze środków innych podmiotów, należy określić:

- podstawę prawną,
- przedmiot dofinansowania,
- warunki przyznania takiego dofinansowania.

6.4. Koszty operacyjne

Koszty operacyjne - dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczania wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją. Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty finansowania (np. odsetki od kredytów). Podatki bezpośrednie (m.in. podatek dochodowy) powinny być uwzględniane jako koszt wyłącznie w ramach analizy trwałości. Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy.

- Wytyczne MIR

Koszty dotyczące projektu należy oszacować lub ustalić w wyniku porównania kosztów działalności bez realizacji projektu i po realizacji projektu, w odpowiednim okresie referencyjnym.

Do najczęściej spotykanych kategorii kosztów operacyjnych, które zaleca się przeanalizować, należą:

- zużycie materiałów
- zużycie energii
- koszty innych mediów (woda, ścieki, komunikacja telefoniczna, łącza internetowe)
- wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników
- usługi remontowe (odtworzeniowe)
- transport
- kontrola jakości
- zarządzanie
- opłat
- ubezpieczeń majątkowych
- pozostałe.

Zgodnie z obowiązującą zasadą kasową koszty należy podawać tylko wtedy, gdy następuje przepływ środków pieniężnych, czyli ponoszone są wydatki. W analizie **nie należy uwzględniać:**

- spadku wartości i amortyzacji – w ich miejsce należy przewidzieć koszty remontowe (odtworzeniowe) w planowanych latach poniesienia wydatków
- rezerw na przyszłe odnowienie majątku lub na zdarzenia warunkowe.

Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).

Dla każdej kategorii kosztów wymagane jest **szczegółowe uzasadnienie przyjętych założeń**, które powinno być poparte np.:

- danymi historycznymi oraz doświadczeniem wnioskodawcy,
- informacjami wynikającymi z dokumentacji technicznej (np. zapotrzebowanie na energię, zużycie materiałów, przeglądy techniczne, trwałość),
- założeniami dotyczącymi planowanej działalności i organizacji pracy (liczba pracowników, wynagrodzenia),
- fizycznym i technologicznym zużyciem środków trwałych,
- wymogami i procedurami medycznymi z odniesieniem do określonych przepisów prawa,
- wpływem na efektywność kosztową,

– wymaganą częstotliwością napraw i remontów,
Jeżeli projekt związany jest z emisją zanieczyszczeń do środowiska, należy zapewnić realizację zasady „zanieczyszczający płaci”.

Oszczędności

Sytuacja, gdy wskutek realizacji projektu koszty ulegają zmniejszeniu, wymaga szczególnego uwzględnienia w analizie.

*Oszczędności kosztów działalności osiągnięte przez operację są traktowane **jako dochody**, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność.*

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

*W przypadku niektórych typów projektów, ich realizacja może spowodować oszczędność kosztów operacyjnych w stosunku do scenariusza bez projektu. Dla projektów, o których mowa w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013, **oszczędność kosztów operacyjnych powinna zostać uwzględniona w analizie luki w finansowaniu**, chyba że nastąpi równoważne zmniejszenie środków dotychczas otrzymywanych od podmiotów publicznych, np. dotacji na działalność operacyjną. Oszczędność kosztów może zostać pominięta, jeżeli beneficjent przedstawi szczegółowy mechanizm ustalania wysokości otrzymywanej dotacji, zgodnie z którym korzyści wynikające z oszczędności kosztów operacyjnych będą równe obniżeniu kwoty dotacji dla danego podmiotu. Przy obliczaniu luki w finansowaniu można pominąć tylko oszczędności kosztów operacyjnych do wysokości kwoty obniżenia dotacji*

- Wytyczne MIR

Oszczędności mogą dotyczyć np.

- zastosowania procedur medycznych, które nie wymagają długotrwałej rekonwalescencji, wiążą się z mniejszym ryzykiem powikłań (i ponoszenia kosztów ich leczenia), albo rehabilitacji zamiast leczenia inwazyjnego,
- zmniejszenie kosztów przeznaczonych na naprawę sprzętu,
- uniknięcia zlecenia usług innym podmiotom,
- zmniejszenia zużycia energii wskutek działań oszczędnościowych.

Ze względu na istotność zagadnienia, w analizie należy – najlepiej w odrębnym zestawieniu – zaprezentować wszystkie możliwe do uzyskania oszczędności (koszty ze znakiem ujemnym w poszczególnych kategoriach kosztów operacyjnych) oraz informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy.

W wielu przypadkach takie rozliczenie oszczędności nie będzie możliwe.

Przykład:

1) podmiot realizuje projekt, który dotyczy rozbudowy sal dydaktycznych. Finansuje ww. działalność ze środków własnych. W ramach projektu występują:

- koszty operacyjne (bez amortyzacji): 200 tys. zł
- oszczędności kosztów energii i działalności: 300 tys. zł
- przychody: 10 tys. zł.

Saldo przepływów operacyjnych projektu (dochody): + 110 tys. zł.

2) Podmiot w miejscowości A w wyniku realizacji projektu planuje uzyskać:

- koszty operacyjne (bez amortyzacji): 100 tys. zł
- oszczędności kosztów energii i transportu: 200 tys. zł
- przychody: 30 tys. zł.

Saldo przepływów operacyjnych projektu (dochody): + 130 tys. zł.

W związku z planowanym oszczędnościami ulegną zmniejszeniu środki, jakie podmiot otrzymuje ze źródeł zewnętrznych o 120 tys. zł.

W takim przypadku w analizie luki w finansowaniu zostaną uwzględnione oszczędności w kwocie 80 tys. zł.

Dochody netto w analizie luki: $-100 + (200 - 120) + 30 = 10$ tys. zł

Uwaga!

W przypadku podmiotów, które uzyskują dotację na działalność (np. niektóre podmioty publiczne) należy przedstawić konkretną informację, czy i w jakim stopniu zostanie zmniejszona dotacja dla wnioskodawcy.³ Należy wówczas przedstawić mechanizm korygowania wartości otrzymywanych środków na działalność bieżącą o równowartość lub część oszczędności.

6.5. Analiza popytu

Należy w tym miejscu przedstawić szacunek liczby użytkowników infrastruktury projektu oraz zakres oferowanych usług (nowych lub dotychczasowych, ale z wykorzystaniem nowej infrastruktury).

Analiza powinna być ściśle powiązana z częścią diagnostyczną studium, w zakresie:

- sytuacji demograficznej
- obecnego poziomu oferowanych usług edukacyjnych (w zakresie przedmiotu projektu: lokalizacji, wyposażenia i poziomu edukacyjnego placówek)
- charakterystyki odbiorców, do których adresowana jest oferta edukacyjna
- potrzeb i oczekiwań odbiorców, w tym związanych z kontynuacją nauki i rynkiem pracy
- konkurencji ze strony innych placówek edukacyjnych
- dostępności cenowej i poziomu cen na rynku.

Zaplanowany popyt będzie również odzwierciedlony we wskaźnikach rezultatu przedsięwzięcia.

Należy dołożyć starań, aby założenia co do zakresu planowanych usług były oszacowane realnie i były możliwe do osiągnięcia przez wnioskodawcę / operatora.

³ Uwaga!

2 marca 2016 r. Ministerstwo Rozwoju przy Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020 opublikowało na stronie internetowej zaktualizowany dokument pn. „Najczęściej zadawane pytania (FAQ)”.

Z punktu widzenia projektów istotne jest stanowisko MR odnośnie sposobu rozliczania potencjalnych oszczędności kosztów operacyjnych wywołanych realizacją projektu.

„Pytanie 15: Na jakim poziomie, w przypadku projektów charakteryzujących się złożoną strukturą wdrażania, gdzie beneficjent i jednostka realizująca projekt to dwa różne podmioty, powinno nastąpić „równoważne zmniejszenie dotacji na działalność”, o którym mowa w art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013?

Gmina realizuje projekt termomodernizacji budynku szkoły publicznej (jednostka organizacyjna, podległa gminie, w całości finansowana z budżetu gminy). W wyniku realizacji projektu wystąpiły oszczędności kosztów operacyjnych związane z wydatkami na ogrzewanie ww. szkoły, wynoszące 200 tys. zł w ujęciu rocznym. Zastosowanie proponowanego podejścia oznacza, że gmina zmniejsza dotację przekazywaną na pokrycie kosztów ogrzewania budynku ww. szkoły o co najmniej 200 tys. zł, tym samym powodując, że w projekcie nie występują dochody. W takim przypadku środki, które gmina zaoszczędziła dzięki redukcji dotacji operacyjnej, mogą być przez nią przeznaczone na inne cele publiczne. Nie ma natomiast konieczności odpowiedniego obniżenia dotacji, którą gmina otrzymuje z budżetu państwa w związku z realizacją zadań oświatowych do których jest przez państwo zobowiązana.

Odpowiedź MR: Powyższa interpretacja jest prawidłowa. W przedmiotowym kontekście najważniejsze znaczenie ma fakt, czy wpływająca do projektu (w praktyce do jego operatora) dotacja na działalność ulegnie pomniejszeniu o kwotę wynikającą z oszczędności. Jeśli tak, oszczędności kosztów operacyjnych nie będą stanowiły dochodu, bez względu na to, czy dotacja wpływająca do beneficjenta (np. do gminy z budżetu państwa) również zostanie zredukowana.”

W związku z powyższym w analizie finansowej projektów odnośnie oszczędności należy stosować wprost ww. interpretację Ministerstwa Rozwoju. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że informacja w zakresie obniżenia „dotacji” przekazywanej na funkcjonowanie np. szkoły, powinna być jednoznacznie przedstawiona i uzasadniona w części opisowej i obliczeniowej analizie finansowej. Kwestia ta może być przedmiotem weryfikacji na późniejszych etapach.

Popyt należy oszacować w sposób szczególnie staranny, gdyż:

- będzie on monitorowany przez wskaźniki rezultatu (brak osiągnięcia zaplanowanych wskaźników może być związany z koniecznością zwrotu udzielonej dotacji)
- brak zainteresowania ofertą ze strony odbiorców może zagrozić opłacalności i trwałości przedsięwzięcia.

Informacje na temat spodziewanego popytu należy podać zgodnie z wymogami i metodologią przedstawioną w *Wytycznych MIR* z 2015 r.

6.6. Przychody

Niniejszy punkt dotyczy projektów, dla których przewiduje się odpłatne świadczenie usług lub sprzedaż towarów związanych z realizacją i funkcjonowaniem projektu. W przypadku braku przychodów należy o tym jednoznacznie poinformować.

Przychody to:

wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi (...) uzyskane w okresie odniesienia.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

(...) należy uwzględnić zarówno wkład ze strony nowych użytkowników, jak i dodatkowe wkłady ze strony już istniejących użytkowników nowej lub rozszerzonej usługi lub infrastruktury.

- art. 16 Rozporządzenia nr 480/2014

Wśród kategorii przychodów należy wyróżnić:

- przychody spełniające przesłanki art. 61 Rozporządzenia Rady (UE) nr 1303/2013; przychody te będą stanowiły element uwzględniany w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt
- przychody uzyskiwane w trakcie realizacji inwestycji (tzw. przychody incydentalne, np. ze sprzedaży drewna z niezbędnych do wycięcia dla realizacji projektu drzew, ze sprzedaży złomu, gruzu z rozbiórki, z reklam instalowanych na placu budowy); przychody te nie są uwzględniane w obliczeniach dochodów generowanych przez projekt. Ich wartość pomniejsza wprost kwotę wydatków kwalifikowanych.

W sektorze edukacji przychodami mogą być np.:

- opłaty wpisowe i czesne
- opłaty za wynajem sal lekcyjnych, gimnastycznych, boisk, powierzchni do prowadzenia sklepiku, automaty do kawy itd.
- bilety na basen
- opłaty za częściowe finansowanie wyżywienia
- opłaty za zakwaterowanie i wyżywienie w internacie
- opłaty za zajęcia dodatkowe organizowane przez PWSZ
- bilety wstępu (do placówek popularyzujących naukę i innowacje)
- opłaty za parkowanie
- wynajem powierzchni reklamowej.

Przychodami nie będą:

- wpływy związane z np. dotacjami JST, budżetu państwa, nawet jeżeli ich wysokość jest kalkulowana w odniesieniu do konkretnej liczby świadczonych usług lub osób korzystających z danej infrastruktury (np. subwencja oświatowa przypadająca na 1 ucznia, dotacja gminy do usług komunalnych)
- darowizny (np. środki rady rodziców), które nie stanowią przychodu w rozumieniu niniejszej *Instrukcji*.

Wpływy tego rodzaju należy uwzględnić w analizie finansowej trwałości projektu.

Podczas analizy potencjalnych przychodów projektu należy zwrócić szczególną uwagę na konsekwencje niepełnej identyfikacji lub nierzetelnej prognozy przychodów w tym ryzyko zwrotu części wypłaconej dotacji określony w rozdziale 11 *Wytycznych MIR z 2015 r.*

W sytuacji, gdy dana infrastruktura będzie wykorzystywana w ramach publicznego systemu oraz komercyjnie np. sale lekcyjne w zmodernizowanym budynku szkoły wynajmowane będą prywatnej szkole językowej lub szkole nauki jazdy należy zastosować opracowane przez Instytucję Koordynującą RPO – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego ***Stanowisko w sprawie sposobu oceny występowania pomocy publicznej w projektach z zakresu edukacji przewidzianych do dofinansowania w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych z dnia 1 kwietnia 2010 r.*** zawiera ono zapisy stanowiące, iż w sytuacji gdy na infrastrukturze wytworzonej w ramach projektu będzie prowadzona działalność wykraczająca poza cele statutowe finansowane ze środków publicznych – należy zastosować mechanizm ograniczający wielkość wsparcia.

Instytucja Koordynująca RPO zaproponowała przyjęcie rozwiązania, zgodnie z którym przyznanie środków będzie dokonywane w sposób proporcjonalny do zakresu, w jakim infrastruktura wytworzona w ramach projektu będzie wykorzystywana do zadań podstawowych (wydatki kwalifikowalne proporcjonalnie).

W ramach powyższego proponuje się rozważenie dwóch sposobów wyliczania proporcji, w jakiej dana infrastruktura będzie wykorzystywana w ramach publicznego systemu oraz komercyjnie:

- a) na podstawie szacunkowej kalkulacji proporcji, w jakiej dana infrastruktura będzie wykorzystywana w ramach systemu finansowanego ze środków publicznych i komercyjnie (na przykład – w przypadku sal lekcyjnych – wyliczenia osobogodzin tj. liczba osób korzystających pomnożona przez liczbę godzin planowanych do wykorzystania w ramach systemu publicznego i komercyjnie),
- b) na podstawie kalkulacji proporcji przychodów uzyskiwanych ze środków publicznych oraz przychodów uzyskiwanych w związku z działalnością komercyjną (w zakresie, w jakim dotyczy to przedmiotu projektu).

Zadeklarowany przez wnioskodawcę stosunek działalności komercyjnej do działalności publicznej związanej z infrastrukturą wytworzoną w ramach projektu będzie musiał być utrzymany w okresie trwałości projektu, tak aby nie doszło do nadmiernego wykorzystania infrastruktury do działalności komercyjnej.

Przychody w czasie realizacji inwestycji

Kwalifikowalne wydatki danej operacji, które mają być dofinansowane z EFSI, są pomniejszane o dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania operacji, wygenerowany bezpośrednio wyłącznie podczas jej wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową. W przypadku, gdy nie wszystkie koszty inwestycji są kwalifikowalne, dochód zostaje przyporządkowany pro rata do kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych części kosztów inwestycji.

- art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013

Jeżeli podczas realizacji projektu wnioskodawca spodziewa się uzyskać przychody, należy opisać, czego one dotyczą oraz określić ich przewidywaną wartość. Mogą one dotyczyć np.:

- sprzedaży ziemi, gruzu
- drewna z wycinki
- złomu z rozbiórki
- udostępnienia powierzchni reklamowej na ogrodzeniu placu budowy itd.

Od wydatków kwalifikowanych odejmowany powinien być tylko dochód, a więc przychody po odjęciu kosztów ich uzyskania.

Przykład

W związku z realizacją projektu konieczna jest wycinka drzew. Wartość pozyskanego drewna oszacowano na 1700 zł, natomiast koszty wynoszą: 1200 zł – koszty opłat administracyjnych za wycinkę, 200 zł – koszty robocizny.

W tym przypadku wydatki kwalifikowane projektu należy obniżyć o 300 zł, t.j. $1700 - (1200 + 200) = 300$ zł.

Przepisy Rozporządzenia 1303/2013 nie przewidują możliwości pominięcia przychodów o niewielkim znaczeniu dla wartości projektu. Wyjątkiem jest tylko ryczałtowe rozliczenie dochodów w projekcie, które znosi obowiązek rozliczania dochodów „incydentalnych”.

6.7. Wartość rezydualna

Wartość rezydualna odzwierciedla potencjalne korzyści finansowe, które mogą być osiągnięte w czasie wykraczającym poza okres analizy.

W przypadku gdy przewidziany czas użytkowania aktywów danej operacji przekracza okres odniesienia, ich wartość rezydualna jest określana przez obliczenie wartości zaktualizowanej netto przepływów pieniężnych w pozostałych latach trwania operacji (...).

Wartość rezydualna inwestycji jest włączona do obliczeń zdyskontowanego dochodu operacji jedynie wówczas, gdy przychody przewyższają koszty.

- art. 18 Rozporządzenia nr 480/2014

Wartość rezydualna występuje w ostatnim roku analizy.

Należy ją obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_r = CF_{n+14} \times i$$

gdzie:

CF_{n+14} – to przepływy pieniężne (dla ostatniego roku analizy: $n+14$),

i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny.

Uwaga:

- 1) Wartość rezydualna wystąpi tylko jeśli przepływy ostatniego roku analizy (CF_{n+14}) będą dodatnie.
- 2) W ostatnim roku analizy nie należy zaniżać przychodów ani zawyżać kosztów operacyjnych. Nakłady odtworzeniowe i remontowe w ostatnim roku analizy nie powinny przekraczać średniej tych nakładów w pozostałych latach okresu referencyjnego.
- 3) Liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny wymaga konkretnego uzasadnienia. Ustalenia najlepiej poprzeć analizą umorzenia wartości środków trwałych, z uwzględnieniem:
  - rodzaju aktywów
  - intensywności eksploatacji

- stawek amortyzacyjnych
  - ponoszonych nakładów odtworzeniowych i remontowych.
- 4) Do obliczeń luki w finansowaniu wartość rezydualną przyjmuje się zdyskontowaną współczynnikiem dyskonta dla ostatniego roku okresu referencyjnego.
  - 5) Wartości rezydualnej nie uwzględnia się w analizie trwałości finansowej.

Przykład:

Projekt polega na budowie centrum popularyzującego naukę i innowacje. Początkowa wartość środków trwałych wynosi 50 mln zł. Saldo przepływów pieniężnych dla ostatniego roku ($n+14$) wynosi 450 tys. zł.

Roczne umorzenie wartości środków trwałych, z uwzględnieniem wymogów określonych w niniejszej Instrukcji ustalono na poziomie 7 %. Umorzenie przedstawia się następująco:

$n + \dots$	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wartość środków trwałych (mln zł)	<i>realizacja inwestycji</i>		50	46,5	43	39,5	36	32,5	29	25,5	22	18,5	15	11,5	8

Przewidywany okres użytkowania infrastruktury wynosi ok. 15 lat, z tego ok. 2 lat poza okres referencyjny. W tej sytuacji:

$$Wr = CF_n \times i = 450 \text{ tys. zł} \times 2 \text{ lata} = 900 \text{ tys. zł}$$

W obliczeniach dochodów generowanych przez projekt uwzględniona zostanie wartość rezydualna zdyskontowana współczynnikiem dyskonta dla roku $n+14$ i stopie $r = 4\%$.

$$900 \text{ tys. zł} \times 0,5775 = 519,750 \text{ tys. zł}$$

6.8. Analiza wyniku finansowego – wskaźników finansowych

Dla projektu zgłoszonego do dofinansowania w ramach RPO należy obliczyć wskaźniki dyskontowe FNPV oraz FRR.

Wskaźniki te ustalane są na podstawie następujących przepływów finansowych projektu:

Przepływy:	Uwagi:
– nakłady inwestycyjne	– pełna wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację
– koszty operacyjne	– bez amortyzacji
	– w tym nakłady odtworzeniowe i remontowe
– oszczędności kosztów	– traktowane jak przychody
– przychody	– w rozumieniu art. 61 rozporządzenia nr 1303/2013
– wartość rezydualna	– tylko jeśli jest dodatnia

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności finansowej:

$$\text{FNPV: } FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n a_t S_t^C = \frac{S_0^C}{(1+r)^0} + \frac{S_1^C}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^C}{(1+r)^n}$$

$$\text{FRR } FNPV / C(S) = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^C}{(1 + FRR / C)^t} = 0$$

gdzie:

S^C – salda przepływów pieniężnych generowanych przez projekt w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – finansowy współczynnik dyskontowy

r – przyjęta finansowa stopa dyskontowa

- Załącznik nr 2 do Wytycznych MIR

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. Excell: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Ocenie merytorycznej będą podlegać wyłącznie projekty, które spełnią łącznie kryteria progowe wskaźników finansowych, określone w *Szczegółowym Opisie Priorytetów RPO* oraz w *Podręczniku CBA, 2014* (s. 50), tj. **FNPV/C < 0 i FRR/C < stopa dyskonta (4%)**. Wymóg ten nie dotyczy inwestycji objętych przepisami o pomocy publicznej.

Analizę z wyliczeniem ww. wskaźników dyskontowych należy sporządzić również dla projektów, dla których nie występują przychody albo koszty operacyjne.

Dodatkowo zaleca się przedstawienie obliczenia wskaźników FRR/ κ oraz FNPV/ κ . FRR/ κ mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez podmiot odpowiedzialny za projekt (środków własnych i pożyczonych). Kapitał ten jest brany pod uwagę wtedy, gdy jest opłacony; pożyczki i kredyty natomiast wtedy, kiedy są spłacane. Należy też uwzględnić koszty operacyjne, stosowne (należne) odsetki oraz przychody. W kalkulacji nie powinno się natomiast uwzględniać wkładu EFRR (co nie oznacza, że w obliczeniach należy pominąć wkład środków publicznych krajowych, jeżeli występuje).

Obliczenia ww. wskaźników należy wykonać zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych MIR*.

6.9. Dochody netto generowane przez projekt

Obliczanie poziomu dofinansowania w związku z występowaniem dochodów określonych w art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 dotyczy projektów:

- których całkowity kwalifikowalny koszt przekracza 1 000 000 Euro⁴,
- w których zdyskontowane przychody (i oszczędności) są wyższe od kosztów operacyjnych (bez amortyzacji),
- dla których wsparcie w ramach programu **nie stanowi**:
  - ☐ pomocy de minimis,

⁴ Kursy publikowane są na stronie <http://www.rpo.podkarpackie.pl/index.php/kursy-eur/845-kurs-euro-do-okreslania-limitow-kwotowych-kosztow-kwalifikowalnych>

- zgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa (np. udzielanej na podstawie art. 40, 41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 dla MŚP),
- zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.

W naborze wniosków z zakresu infrastruktury PWSZ kwestia dochodów dotyczyć więc może inwestycji:

- a) nieobjętych pomocą publiczną, o wartości pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej,
- b) objętych pomocą publiczną na podstawie art. 40-41 Rozporządzenia KE nr 651/2014 realizowanych przez duże przedsiębiorstwa o wartości kosztów kwalifikowanych pow. 1 mln euro i które, mają zdolność do generowania nadwyżki finansowej.

Obliczanie luki w finansowaniu

Do celów ustalenia luki w finansowaniu, zdyskontowany dochód operacji obliczany jest poprzez odliczenie zdyskontowanych kosztów od zdyskontowanego przychodu i - w stosownych przypadkach - przez dodanie wartości rezydualnej inwestycji.

- art. 15 ust. 1 Rozporządzenia nr 480/2014

W studium wykonalności należy przedstawić dane (w formie tabelarycznej) oraz wyniki ustalenia, czy projekt generuje dochody netto w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1303/2013, w celu obliczenia luki w finansowaniu projektu.

W zakresie ww. obliczeń **należy stosować wprost zasady określone w Wytycznych MIR** (podrozdział 7.7).

W przypadku projektów częściowo objętych pomocą publiczną do części nie objętej tą pomocą należy zastosować odpowiednio zasady dotyczące ustalania poziomu dofinansowania w oparciu o metodę luki w finansowaniu.

Do celów analizy dochodów generowanych przez projekt niezbędne jest wcześniejsze ustalenie następujących przepływów finansowych dla projektu:

Przepływy:	Uwagi:	Charakter:
– nakłady inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> – wartość bez pomniejszania o wnioskowaną dotację – bez rezerw na nieprzewidziane wydatki – podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy podatkowe, nie powinien być uwzględniony 	wydatek „-”
– koszty operacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – bez amortyzacji – należy uwzględnić niezbędne nakłady odtworzeniowe i remontowe 	wydatek „-”
– oszczędności kosztów	<ul style="list-style-type: none"> – traktowane jak przychody – można pominąć oszczędności do wysokości zmniejszenia dotacji na działalność operacyjną 	wpływ „+”
– przychody	<ul style="list-style-type: none"> – w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia nr 1303/2013 – przychód nie obejmuje transferów z budżetów krajowych lub regionalnych ani z krajowych publicznych systemów ubezpieczeń (art. 15 Rozporządzenia nr 480/2014) - przychodem nie jest np. subwencja oświatowa 	wpływ „+”
– wartość rezydualna	<ul style="list-style-type: none"> – tylko jeśli jest dodatnia 	wpływ „+”

IZ RPO nie wymaga ustalenia i uwzględnienia w analizie zmian wartości kapitału obrotowego.

Algorytm przedstawiający sposób obliczania wskaźnika luki w finansowaniu w projekcie, zgodny z *Wytycznymi MIR* jest następujący:

- 1) Określenie wskaźnika luki w finansowaniu (R):

$$R = \frac{(DIC - DNR)}{DIC}$$

gdzie:

- DIC – suma zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu
- DNR – suma zdyskontowanych dochodów projektu (*przychody + oszczędności – koszty operacyjne + wartość rezydualna*).

- 2) Określenie kosztów kwalifikowalnych skorygowanych o wskaźnik luki w finansowaniu (EC_R):

$$EC_R = EC \times R$$

gdzie:

- EC – koszty kwalifikowalne (*niezdyskontowane*).

Uwaga! We wniosku o dofinansowanie, jako wydatki kwalifikowane w tab. D.3, należy uwzględnić wartości skorygowane o wskaźnik luki w finansowaniu.

- 3) Określenie (maksymalnej możliwej) dotacji UE:

$$DotacjaUE = EC_R \times MaxCR_{pa}$$

gdzie:

- Max CR_{pa} – maksymalna wielkość współfinansowania określona dla osi priorytetowej.

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu infrastruktury edukacyjnej nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

Przykład:

Projekt polega na przebudowie i rozbudowie PWSZ w miejscowości „A”. Przepływy finansowe projektu przedstawiono w tabeli poniżej. PWSZ korzysta z dofinansowania ze środków publicznych. Dzięki planowanym do uzyskania oszczędności, możliwe będzie zmniejszenie tych dotacji.

Wartości nominalne (tys. zł)	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
nakłady inwestycyjne	1600,00	100,00	1500,00													
koszty operacyjne	1950,00			150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
oszczędności kosztów do analizy dochodów	130,00	0,00	0,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00
oszczędności ogółem	390,00			30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00	30,00
zmniejszenie dotacji operacyjnych	260,00			20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00
przychody	1885,00			145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00	145,00
wartość rezydualna	80,00															80,00

Wartości zdyskontowane (r=4%)	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
nakłady inwestycyjne	1542,25	100,00	1442,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
koszty operacyjne	1440,26	0,00	0,00	138,69	133,35	128,22	123,29	118,55	113,99	109,61	105,39	101,34	97,44	93,69	90,09	86,63
oszczędności kosztów do analizy dochodów	96,02	0,00	0,00	9,25	8,89	8,55	8,22	7,90	7,60	7,31	7,03	6,76	6,50	6,25	6,01	5,78
przychody	1392,25	0,00	0,00	134,07	128,91	123,95	119,18	114,59	110,19	105,95	101,88	97,96	94,19	90,57	87,09	83,74
wartość rezydualna	46,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	46,20

Parametr	Nazwa, algorytm	Wartość
DIC	zdyskontowany koszt inwestycji	1542,25
DNR	zdyskontowany przychód netto (dochód) = zdyskontowane przychody + zdyskontowane oszczędności – zdyskontowane koszty operacyjne + zdyskontowana wartość rezydualna	94,21
Max EE	maksymalny wydatek kwalifikowany; DIC-DNR	1448,04
R	Luka finansowa; $R = \text{Max EE} / \text{DIC}$	94,00%
EC	koszty kwalifikowalne (niezdyskontowane)	1600,00
Kwota DA	"decision amount"; $DA = EC \cdot R$	1504,00
Max CRpa	maksymalna wielkość współfinansowania	85,00%
Dotacja UE	$\text{Dotacja} = DA \cdot \text{Max CRpa}$	1278,40
Rzeczywisty poziom dotacji (w % kosztów kwalifikowanych):		79,90%

PWSZ może ubiegać się o dofinansowanie projektu w ramach RPO w kwocie nie wyższej niż 1278,40 tys. zł (nie więcej niż 79,90% wydatków kwalifikowanych).

Dofinansowanie przy zastosowaniu ryczałtowych stawek dochodów

Dla inwestycji z zakresu edukacji nie przewidziano możliwości zastosowania ryczałtowych rozliczeń dochodów.

6.10. Trwałość finansowa projektu

Projekt, który ma być wsparty w ramach RPO, mimo, że najczęściej będzie generował straty, powinien mieć zapewnioną trwałość finansową. Oznacza to, że wnioskodawca (i ewentualny operator) powinien dysponować wystarczającymi środkami do realizacji oraz utrzymania infrastruktury w przyszłości.

Analiza trwałości finansowej wymaga:

- ustalenia wyników finansowych projektu (w tym jego zdolności do pokrywania kosztów eksploatacji)
- nałożenia ich na sytuację finansową jednostki (wnioskodawcy, operatora) i ustalenia jej zdolności do pokrywania kosztów funkcjonowania projektu.

W analizie trwałości finansowej:

- podaje się nominalne (niezdyskontowane) wartości przepływów pieniężnych
- nie uwzględnia się wartości rezydualnej.

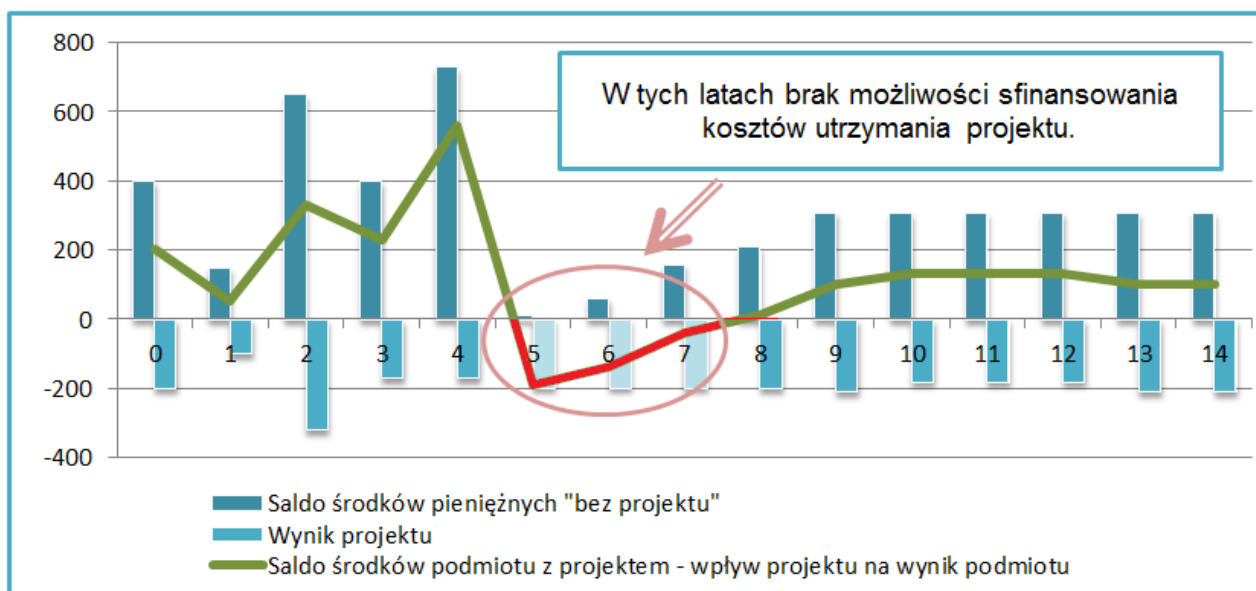
Przepływy środków finansowych, jakie należy w tym celu uwzględnić powinny brać pod uwagę, wszystkie (krajowe i UE) zaangażowane środki finansowe, kredyty i pożyczki, wraz z ich spłatą, koszty obsługi zadłużenia, wpłaty własne oraz wypłaty dywidend (nadwyżki projektu).

Przykład

Jednostka samorządowa realizuje inwestycję dotyczącą budowy kompleksu szkolnego i sportowego.

Prognozowane przepływy finansowe dla jednostki oraz wyodrębnione dla projektu są następujące:

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wynik podmiotu bez projektu	400	-250	500	-250	330	-720	50	100	50	100	0	0	0	0	0
Saldo środków pieniężnych „bez projektu”	400	150	650	400	730	10	60	160	210	310	310	310	310	310	310
Wynik projektu:	-200	-100	-320	-170	-170	-200	-200	-200	-200	-210	-180	-180	-180	-210	-210
Saldo środków podmiotu z projektem - wpływ projektu na wynik podmiotu	200	50	330	230	560	-190	-140	-40	10	100	130	130	130	100	100

Projekt generuje straty, analiza wskazuje na brak możliwości ich pokrycia ze środków, którymi dysponuje wnioskodawca (operator).

Jeżeli operator zbankrutuje, trwałość samej inwestycji może stracić znaczenie. Analiza przepływów pieniężnych powinna wykazać, że beneficjent/operator z projektem ma dodatnie roczne saldo przepływów pieniężnych na koniec każdego roku, we wszystkich latach objętych analizą.

- Wytyczne MIR

7. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu dokonanie oceny wkładu projektu w polepszenie warunków ekonomicznych i jakości życia w regionie.

IZ RPO wymaga, aby analiza ekonomiczna miała formę:

Rodzaj projektów	Warunek	Zakres analizy
- inwestycje PWSZ	wszystkie projekty 	a) identyfikacja korzyści i kosztów ekonomicznych b) oszacowanie wartości korzyści i kosztów ekonomicznych c) obliczenie wskaźników ENPV, ERR, B/C.

Analizy należy sporządzić zgodnie z zaleceniami przedstawionymi w *Wytycznych MIR* z 2015 r., *Podręczniku CBA*, 2014 oraz Rozporządzeniu nr 2015/207.

7.1. Korzyści zewnętrzne wynikające z realizacji projektu

Identyfikacja

W punkcie tym należy przedstawić (zidentyfikować, opisać i uzasadnić) czynniki zewnętrzne, które skutkują zaistnieniem korzyści społecznych i gospodarczych z punktu widzenia regionu (kraju). Punktem wyjścia do analizy będą skorygowane, zgodnie z zasadami podanymi powyżej, przychody finansowe.

Korzyści takie wiązać się będą z występowaniem specyficznych czynników zewnętrznych. Zazwyczaj czynniki te będą nawiązywać do określonych dla projektu wskaźników rezultatów lub oddziaływań.

W przypadku:

- analizy uproszczonej – należy określić i uzasadnić skalę korzyści, np. poprzez przypisanie im określonych wartości fizycznych
- analizy kosztów i korzyści – należy dodatkowo oszacować wartość kosztów i korzyści.

Do najczęściej występujących korzyści ekonomicznych w zakresie projektów dotyczących edukacji zaliczyć można:

- korzyści wynikające ze zwiększenia dostępności obiektów edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych
- podniesienie kwalifikacji studentów oraz ich szans na rynku pracy (kalkulacja na podstawie ilości osób poddanych procesowi edukacji, czasu nauki, czasu poszukiwania pracy „z” i „bez” wykształcenia oraz wynagrodzeń „z” i „bez” wykształcenia, wzrost szans na uruchomienie własnej działalności gospodarczej)

- podniesienie poziomu kształcenia (mierzone poprawą wyników egzaminów, liczbą absolwentów)
- współpraca uczelni wyższej z sektorem gospodarczym (np. nowe technologie, produkty i procesy)
- korzyści wynikające z tworzenia i rozpowszechniania nowej wiedzy (poprzez nowe kontrakty badawcze i publikacje)
- poprawa stanu zdrowia uczniów i studentów (w przypadku infrastruktury sportowej)
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń (w przypadku działań dot. efektywności energetycznej).

W przypadku każdej korzyści należy uzasadnić, czego ona dotyczy w konkretnym projekcie.

Korekta o efekty zewnętrzne oznacza, że w pozycjach wydatków i wpływów należy uwzględnić także zewnętrzne koszty i korzyści, którym bezpośrednio nie towarzyszą przepływy finansowe. Należy przy tym szczegółowo opisać i uzasadnić przesłanki przyjętych w tym zakresie szacunków.

Do korzyści zewnętrznych nie należą wydatki związane z realizacją projektu, w tym np.:

- zyski wykonawców projektu
- wynagrodzenia robotników budowlanych lub podwykonawców
- wynagrodzenia personelu i inne koszty operacyjne, już uwzględnione w analizie finansowej projektu.

Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość opisanych korzyści.

Nie istnieje jedna uniwersalna metoda szacowania tych wartości. Ograniczone możliwości zastosowania wynikają głównie z trudności w uzyskaniu niezbędnych danych. Dlatego też przedstawiane czynniki i ich wartości powinny cechować:

- pewność lub obiektywnie wysokie prawdopodobieństwo zaistnienia
- racjonalna metodologia oszacowania (poparta np. normami, obowiązującymi stawkami opłat, cenami rynkowymi, przeprowadzonymi badaniami naukowymi, statystyką).

Na cele wyceny wartości korzyści można wykorzystać dostępne opracowania i analizy (np. związane z ekonomiczną wartością pracy, poprawy kwalifikacji czy wartości i jakości życia). Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu
- skali potencjalnego oddziaływania
- lokalnych warunków dot. np. poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości korzyści ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 7.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego, jako wpływy ekonomiczne projektu.

7.2. Nakłady i koszty społeczno-gospodarcze związane z realizacją projektu

Identyfikacja

W przypadku analizy uproszczonej należy określić i uzasadnić skalę negatywnych oddziaływań społecznych i ekonomicznych inwestycji. Inwestycje w edukację w małym stopniu oddziałują na otoczenie. Należy jednak rozważyć następujące rodzaje negatywnego wpływu infrastruktury:

- uciążliwość budowy dla otoczenia (ujemny wpływ na funkcje mieszkaniowe, produkcyjne i usługowe, ograniczenie korzystania z infrastruktury PWSZ, transport materiałów budowlanych, możliwości poruszania się, przerwy w dostawie wody i zasilania elektrycznego itp.)
- negatywne oddziaływania podczas eksploatacji obiektu, np. hałas, wzrost natężenia ruchu samochodowego, zbyt mało miejsc parkingowych
- utratę walorów krajobrazowych lub rekreacyjnych
- zmniejszenie popytu na usługi edukacyjne oferowane przez inne placówki.

Oddziaływania negatywne należy odpowiednio opisać w analizie ryzyka (patrz punkt 9 *Instrukcji*), a te które są związane ze środowiskiem – uwzględnić w analizie oddziaływania na środowisko (patrz punkt 8 *Instrukcji*). W przypadku istotnych zagrożeń, należy przewidzieć odpowiednie działania prewencyjne i kompensacyjne.

Wycena

W przypadku analizy kosztów i korzyści należy oszacować wartość zidentyfikowanych kosztów ekonomicznych.

Podobnie jak w przypadku korzyści ekonomicznych, szacunki powinny być oparte na rzetelnej metodologii uzasadnionej przewidywanym stanem faktycznym.

Należy przy tym wskazać źródło danych, a wyniki obliczeń ustalić z uwzględnieniem:

- zakresu projektu
- skali potencjalnego oddziaływania
- lokalnych warunków dot. np. stanu środowiska, dostępności usług edukacyjnych, poziomu bezrobocia, wynagrodzeń, prognoz demograficznych itd.

Wartości kosztów ekonomicznych należy podawać z uwzględnieniem korekty fiskalnej oraz korekty cen rozrachunkowych, o których mowa w punkcie 7.3 *Instrukcji*.

Odpowiednie pozycje oszacowania należy zaprezentować w formie tabelarycznej dla okresu referencyjnego – jako koszty ekonomiczne projektu.

7.3. Analiza kosztów i korzyści

Analiza kosztów i korzyści obejmuje następujące działania:

- 1) korektę fiskalną
- 2) przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe
- 3) wycenę kosztów i korzyści zewnętrznych
- 4) obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C.

Korekta fiskalna

Dotyczy wyeliminowania wpływu różnorodnych uregulowań fiskalnych na wartości finansowe i ekonomiczne. Zasady korekty fiskalnej:

- wszystkie wartości powinny być podawane w kwotach netto, bez podatków pośrednich (VAT, akcyza)
- należy pominąć wszystkie podatki bezpośrednie (dochodowe, majątkowe)
- należy pominąć subwencje i dopłaty ze środków publicznych, mające charakter przekazu pieniężnego (płatności transferowych)
- jako wyjątek - w kosztach wynagrodzeń należy uwzględnić wydatki na ubezpieczenia społeczne (jest to wynagrodzenie odłożone w czasie – *Podręcznik CBA*, 2014, s. 48).

Korekta fiskalna obejmuje:

- przepływy finansowe (nakłady inwestycyjne, koszty operacyjne, oszczędności kosztów, przychody)
- wszystkie korzyści i koszty ekonomiczne.

Przekształcenie z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe

Przekształcenie to ma na celu eliminację zniekształceń wyceny wynikających np. z ograniczeń konkurencji przez monopole, czy regulacje w zakresie prawa pracy.

Ze względu na znaczny stopień skomplikowania IZ RPO zaleca, aby:

- przekształcenia przepływów finansowych i ekonomicznych polegały na zastosowaniu Standardowego Współczynnika Konwersji (*Standard Conversion Factor*, *Podręcznik CBA* 2014, s. 58)
- współczynnik ten przyjmuje wartość 1,00 i w praktyce nie zmienia wartości analizowanych przepływów.

W indywidualnych sytuacjach wnioskodawca może zastosować współczynnik o innej wartości, wymaga to jednak szczegółowego uzasadnienia.

Np. jeśli stwierdzone zostanie, że wynagrodzenia nauczycieli są zawyżone ze względu na obowiązujące przepisy prawa w stosunku do wartości rynkowej pracy – w analizie ekonomicznej można obniżyć wartość tych kosztów operacyjnych.

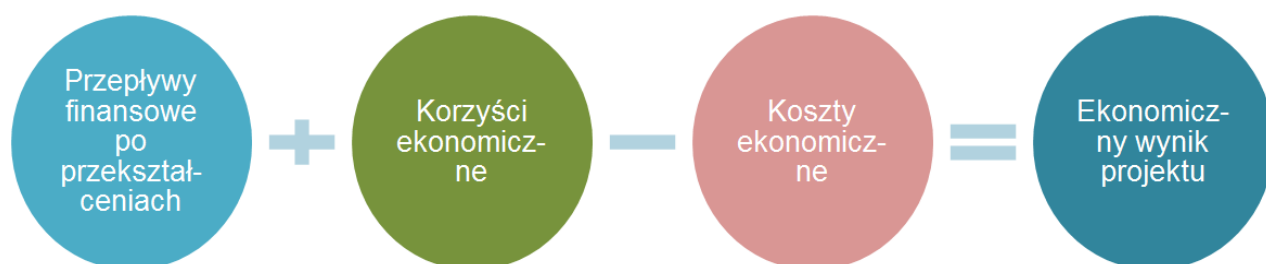

Wycena kosztów i korzyści zewnętrznych

Patrz punkty 7.1 i 7.2 niniejszej *Instrukcji*.

Obliczenie wskaźników dyskontowych: ENPV, ERR, B/C

Analiza ekonomiczna przeprowadzana jest na podstawie wyniku przepływów finansowych z uwzględnieniem korekt fiskalnych, cen rozrachunkowych oraz doliczenia efektów zewnętrznych.

Do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej stosowana jest, podobnie jak w analizie finansowej, metodologia zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Stopa dyskontowa do analiz ekonomicznych wynosi 5 %.

Rok n+	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
wsp. dysk.	1,00	0,9524	0,9070	0,8638	0,8227	0,7835	0,7462	0,7107	0,6768	0,6446	0,6139	0,5847	0,5568	0,5303	0,5051

Na podstawie ekonomicznych przepływów pieniężnych należy wyznaczyć ekonomiczne wskaźniki efektywności przedsięwzięcia, czyli:

- ENPV projektu
- ERR projektu
- B/C projektu.

Do obliczenia ww. wskaźników należy wziąć pod uwagę:

a) przepływy finansowe po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych:

– nakłady inwestycyjne	}	z uwzględnieniem korekty fiskalnej i cen rozrachunkowych
– koszty operacyjne		
+ przychody i oszczędności		

- b) zewnętrzne koszty ekonomiczne (–),
- c) zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+),
- d) ekonomiczną wartość rezydualną (+).

Wartość rezydualna w analizie ekonomicznej powinna przedstawiać potencjalne korzyści, które można uzyskać w czasie wykraczającym poza okres referencyjny projektu. Należy ją obliczyć podobnie jak wartość rezydualną na potrzeby analizy finansowej, przy czym podstawą obliczeń powinien być ekonomiczny wynik projektu z ostatniego roku okresu referencyjnego. Ekonomiczną wartość rezydualną należy obliczyć z zastosowaniem wzoru:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

gdzie:

EF_{n+14} – to ekonomiczny wynik projektu dla ostatniego roku analizy (n+14) obejmujący: *przychody, oszczędności i koszty finansowe (skorygowane o efekty fiskalne i rozrachunkowe, bez finansowej W_f), zewnętrzne koszty i korzyści ekonomiczne,*
 i – to określona przez wnioskodawcę liczba lat funkcjonowania projektu poza okres referencyjny (taka sama jak w analizie finansowej).

Ekonomiczna wartość rezydualna wystąpi tylko wtedy, gdy przepływy ostatniego roku analizy (EF_{n+14}) będą dodatnie.

Dane za okres prognozy należy przedstawić w formie tabelarycznej. Do obliczeń można wykorzystać formuły arkuszy obliczeniowych (np. MS Excel: „NPV”, „IRR”, przy czym należy zwrócić uwagę na składnię funkcji i to, że wartości dla roku „0” powinny być dyskontowane współczynnikiem „1”).

Wzory do obliczenia wskaźników efektywności ekonomicznej:

$$\text{ENPV: } ENPV = \sum_{t=0}^n a_t S_t^E = \frac{S_0^E}{(1+r)^0} + \frac{S_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{S_n^E}{(1+r)^n}$$

$$\text{ERR: } ENPV = \sum_{t=0}^n \frac{S_t^E}{(1+ERR)^t} = 0$$

gdzie:

S^E – salda strumieni ekonomicznych kosztów i korzyści generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%),

- Załącznik nr 2 do Wytucznych MIR

Wskaźnik B/C (Benefits/Costs) oznacza stosunek sumy zdyskontowanych korzyści do sumy zdyskontowanych kosztów generowanych w okresie referencyjnym.

Wzór do obliczenia wskaźnika B/C:

$$\text{B/C: } B/C = \frac{\sum_{t=0}^n a_t B_t^E}{\sum_{t=0}^n a_t C_t^E} = \frac{\frac{B_0^E}{(1+r)^0} + \frac{B_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{B_n^E}{(1+r)^n}}{\frac{C_0^E}{(1+r)^0} + \frac{C_1^E}{(1+r)^1} + \dots + \frac{C_n^E}{(1+r)^n}}$$

gdzie:

B^E – strumień korzyści ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

C^E – strumień kosztów ekonomicznych generowanych w wyniku realizacji projektu w poszczególnych latach przyjętego okresu odniesienia analizy

n – okres odniesienia (liczba lat) pomniejszona o 1

a – ekonomiczny współczynnik dyskontowy

r – przyjęta ekonomiczna stopa dyskontowa (5%)

- Załącznik nr 2 do Wytucznych MIR

Zgodnie z kryteriami oceny merytorycznej określonymi w *Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO*, dofinansowaniem ze środków EFRR może być objęty jedynie projekt ekonomicznie „korzystny”, tj. charakteryzujący się łącznie wskaźnikami:

- **ENPV > 0**
- **ERR > 5%**
- **B/C > 1**

Jeżeli ww. warunki nie są spełnione, projekt nie może zostać zakwalifikowany do dofinansowania z funduszy UE. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy projekt wykazuje ujemną ENPV, lecz powoduje znaczące korzyści, których nie można było wycenić (których kwantyfikacja i oszacowanie wartości byłoby obciążone zbyt dużym ryzykiem lub dla których wnioskodawca nie dysponuje wiarygodnymi i uzasadnionymi szacunkami). Dla tych kategorii oddziaływań należy przedstawić analizę jakościową i efektywności kosztowej, uwzględniającą charakterystykę i skalę pozytywnych i negatywnych oddziaływań.

Przykład

	Razem:	n+0	n+1	n+2	n+3	n+4	n+5	n+6	n+7	n+8	n+9	n+10	n+11	n+12	n+13	n+14
Nakłady inwestycyjne (-)	3000,0	1000,0	1000,0	1000,0												
Koszty operacyjne (-)	2400,0				200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Przychody i oszczędności (+)	1320,0				110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0	110,0
Zewnętrzne koszty ekonomiczne (-)	240,0				20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Zewnętrzne korzyści ekonomiczne (+)	6000,0				500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
Ekonomiczna wartość rezydualna (+), i=3 lata	1170,0															1170,0
Razem koszty ekonomiczne (-):	5640,0	1000,0	1000,0	1000,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0	220,0
zdyskontowane koszty (r=5%)	4628,0	1000,0	952,4	907,0	190,0	181,0	172,4	164,2	156,4	148,9	141,8	135,1	128,6	122,5	116,7	111,1
Razem korzyści ekonomiczne (+):	8490,0	0,0	0,0	0,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	610,0	1780,0
zdyskontowane korzyści (r=5%)	5494,8	0,0	0,0	0,0	526,9	501,8	477,9	455,2	433,5	412,8	393,2	374,5	356,7	339,6	323,5	899,1
Ekonomiczny wynik projektu:	2850,0	-1000,0	-1000,0	-1000,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	390,0	1560,0
wartości zdyskontowane (r=5%)	866,8	-1000,0	-952,4	-907,0	336,9	320,9	305,6	291,0	277,2	264,0	251,4	239,4	228,0	217,2	206,8	788,0

Przepływy finansowe podano po przekształceniach fiskalnych i cen rozrachunkowych. Wnioskodawca przewiduje, że inwestycja będzie funkcjonować minimum 3 lata poza okres referencyjny.

Obliczenie ekonomicznej wartości rezydualnej:

$$W_{re} = EF_{n+14} \times i$$

$$i = 3 \text{ lata}$$

$$EF_{n+14} = -200 \text{ (koszty operacyjne)} + 110 \text{ (przychody i oszczędności)} - 20 \text{ (koszty ekon.)} + 500 \text{ (korzyści ekon.)} = 390$$

$$W_{re} = 390 \times 3 = 1170$$

Ekonomiczne wskaźniki dyskontowe:

ENPV	ERR	B/C
866,8	8,69%	1,19

8. Analiza oddziaływania na środowisko

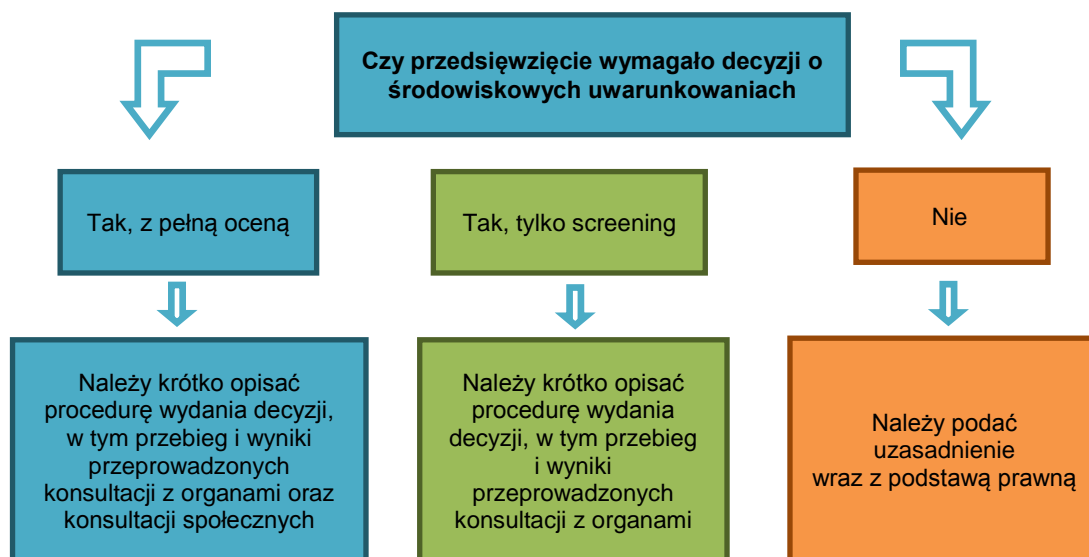
Należy opisać oddziaływania projektu na środowisko oraz uzasadnić zgodność przedsięwzięcia z zasadami polityki ochrony środowiska UE.

Informacje podawane w tym punkcie powinny być zgodne z zał. 3 do wniosku o dofinansowanie. Szczegółowe informacje na temat procedury oceny wpływów środowiskowych oraz regulacji prawnych w tym zakresie zostały przedstawione w *Wytycznych MIR w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*, oraz w materiałach dostępnych na stronie Ministerstwa Środowiska, np. <http://klimada.mos.gov.pl/>

8.1. Formalno-prawna procedura wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Należy krótko opisać, czy przedsięwzięcie wymagało uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, zgodnie z ustawą z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. jedn. Dz.U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.):

- jeżeli nie – należy uzasadnić, dlaczego,
- jeżeli tak:
- należy opisać przebieg i stopień zaawansowania procedury związanej z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w tym opisać procedurę kwalifikowania przedsięwzięcia do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (screening) oraz procedurę pełnej oceny oddziaływania (scoping), o ile taka procedura była wymagana. Należy przedstawić informacje dotyczące przeprowadzonych konsultacji społecznych (o ile były wymagane) oraz informacje dotyczące opinii i uzgodnień wydanych przez organy administracji właściwe w zakresie ochrony środowiska.

W przypadku inwestycji dotyczących sektora edukacji należy zwrócić szczególną uwagę na:

- 1) przedsięwzięcia wymienione w punktach 55 – 57 § 3 ust. 1 oraz § 3 ust. 2 i 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2013 nr 817)
- 2) wymogi ochrony gatunkowej przewidziane w ustawie o ochronie przyrody oraz w Rozporządzeniach Ministra Środowiska:

- z 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 nr 1348)
- z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 nr 1409)
- z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 nr 1408).

W odniesieniu do kwestii ochrony gatunkowej, studium i załączane do wniosku dokumenty powinny jednoznacznie wskazywać, że badana była kwestia ewentualnego zagrożenia dla środowiska w odniesieniu do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów (występujących w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w tym także poza obszarami chronionymi ustanowionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody).

Nie mogą być dofinansowane projekty, które kwalifikują się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których zezwolenie na realizację inwestycji uzyskano przed wymaganą decyzją środowiskową.

8.2. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatu

Zasada zrównoważonego rozwoju wynika wprost z przepisów prawa traktatowego. Zgodnie z kryteriami oceny projektów w ramach RPO WP 2014-2020 należy opisać czy projekt przewiduje:

- a) racjonalne gospodarowanie zasobami,
- b) ograniczenie presji na środowisko,
- c) uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- d) podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ponadto w okresie programowania 2014-2020 należy skoncentrować się na celach Strategii Europa 2020 w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu i zrównoważonemu wykorzystaniu energii. W studium wykonalności należy:

- a) wyjaśnić, czy lub w jaki sposób projekt przyczynia się do realizacji celów polityki ochrony środowiska, w tym w zakresie zmian klimatu zgodnie ze strategią Europa 2020,
- b) wskazać w jaki sposób cele polityki ochrony środowiska zostały uwzględnione w danym projekcie (w szczególności poprzez efektywną gospodarkę zasobami, zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, odporność na skutki zmian klimatu),
- c) wskazać wydatki związane z działaniami adaptacyjnymi lub zapobiegającymi tym zmianom, zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Wykonawczego KE (UE) na 215/2014
- d) udzielić odpowiedzi czy lub w jaki sposób w projekcie uwzględniono zagrożenia związane ze zmianami klimatu, kwestie dotyczące przystosowania się do zmian klimatu i ich łagodzenia oraz odporności na klęski żywiołowe; np.:
  - czy rozważono alternatywne rozwiązanie dotyczące mniejszego zużycia węgla lub oparte na źródłach odnawialnych?
  - czy w trakcie przygotowywania projektu przeprowadzono ocenę zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych lub kontrolę podatności na te zagrożenia (np. ryzyko powodzi, ekstremalnych temperatur, burz i wiatru, osunięć ziemi)?
  - czy w ramach prowadzonych prac nad przygotowaniem projektu, w tym związanych z wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniono kwestie związane ze zmianami klimatu?
  - czy zmiany klimatu wpłynęły na lokalizację inwestycji?
  - czy inwestycja w połączeniu ze zmianami klimatu będzie miała jakikolwiek pozytywny lub negatywny wpływ na otoczenie?
- e) jakie rozwiązania przyjęto w celu zapewnienia odporności na bieżącą zmienność klimatu i przyszłe zmiany klimatu w ramach projektu.

Dodatkowe informacje na temat przystosowania do zmian klimatu zawarte są między innymi w *Non-paper Guidelines for Project Managers: Making vulnerable investments climate resilient*⁵ oraz *Poradniku Ministerstwa Środowiska w zakresie przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe*, MOŚ, <http://klimada.mos.gov.pl/>

8.3. Analiza pozostałych obszarów oddziaływania inwestycji na środowisko

Należy opisać najważniejsze czynniki, które mogą mieć wpływ na stan środowiska w fazie inwestycyjnej oraz podczas eksploatacji projektu.

Należy zwrócić uwagę na:

- stosowanie w projekcie zasad ostrożności, działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, których źródłem jest art. 174 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. Urz. UE 2006 C 321E)
- dotrzymanie przepisów o ochronie środowiska, w szczególności o ochronie gatunkowej
- zrównoważone korzystanie ze środowiska i zasobów
- kwestie efektywności energetycznej oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład

Rodzaj oddziaływania	Charakter, zasięg oddziaływania	Środki zapobiegawcze i naprawcze
Emisja hałasu podczas pracy sprzętu budowlanego	Krótkotrwałe, bliskie – podczas prac budowlanych	Ogrodzenie terenu budowy, brak robót w porze nocnej
Hałas związany z funkcjonowaniem PWSZ	Krótkotrwałe, cykliczne, w granicach terenu PWSZ	Ograniczenie głośności, nasadzenia zieleni izolacyjnej, ukształtowanie terenu
...	...	...

8.4. Oddziaływanie projektu na obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody

Należy przedstawić informację, czy projekt (lub jego element) może oddziaływać na formy objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000, albo inne formy ochrony przyrody wymienione w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z 16.04.2004 r. (Dz. U. z 2013 nr 627 j.t. z późn. zm.).

Jeżeli tak - należy podać nazwę oraz numer obszaru Natura 2000 (ewentualnie nazwę innej formy ochrony przyrody) oraz określić możliwe oddziaływania projektu na stan środowiska, w tym w szczególności na gatunki objęte ochroną, ze szczególnym uwzględnieniem dyrektyw:

- nr 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
- nr 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

⁵ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/docs/non_paper_guidelines_project_managers_en.pdf

Zabrania się (...) podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub*
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub*
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

- art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody

Jeżeli projekt jest zlokalizowany poza terenami chronionymi należy również przeanalizować, czy może on skutkować istotnymi oddziaływaniami na podlegające ochronie siedliska lub gatunki. W przypadku stwierdzenia istotnego oddziaływania projektu na ww. formy ochrony przyrody, należy opisać zakres ograniczeń, działań kompensujących oraz system monitorowania występujących wpływów.

Szczegółowe informacje dotyczące obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody można uzyskać na stronach internetowych Generalnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (<http://natura2000.gdos.gov.pl/> oraz <http://rzeszow.rdos.gov.pl/>).

9. Analiza ryzyka i wrażliwości

Przeprowadzenie oceny ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej oraz realności celów projektu finansowanego z funduszy UE. Poprzez analizę ryzyka należy przede wszystkim rozumieć identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń. Analiza ryzyka polega na określeniu prawdopodobieństwa jego wystąpienia i jego wpływu na projekt. Ocena ryzyka umożliwia projektodawcy przygotowanie się do sytuacji, gdyby niektóre kluczowe zmienne dotyczące projektu okazały się inne niż przewidywano.

Dogłębna analiza ryzyka stanowi podstawę solidnej strategii zarządzania ryzykiem, którą z kolei uwzględnia się w projekcie. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie efektywności energetycznej i problemy środowiskowe.

Ocena ryzyka obejmuje dwa etapy:

- 1) **Analizę wrażliwości**, w ramach której określa się zmienne „krytyczne”, czyli te, których wahania mają największy wpływ na parametry finansowe i ekonomiczne przedsięwzięcia. W przypadku projektów edukacyjnych analiza wrażliwości powinna przedstawiać:
  - a) jak będzie kształtować się wynik finansowy projektu (FNPV) w przypadku:
    - zmian nakładów inwestycyjnych w zakresie +/- 20 %
    - zmian kosztów operacyjnych +/- 20 %
    - oraz zmian popytu lub przychodów (jeśli występują) w przedziale +/- 20 %;
  - b) jak będzie kształtować się wynik ekonomiczny projektu (ENPV) w przypadku:
    - zmian korzyści ekonomicznych w zakresie +/- 20 %
    - zmian kosztów i nakładów ekonomicznych +/- 20 %.

Szczegółnej analizie powinny być poddane te sytuacje, w których zmiana parametrów w sposób więcej niż proporcjonalny wpływa na finansowy lub ekonomiczny wynik przedsięwzięcia.

- 2) **Analizę ryzyka**, która obejmuje następujące elementy:
  - wykaz rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest projekt (możliwe przyczyny wystąpienia trudności)
  - uszeregowanie według prawdopodobieństwa wystąpienia i nasilenia skutków; (np. mało, średnio, wysoce prawdopodobne)
  - negatywne skutki generowane w związku z projektem, np. w powiązaniu z analizą wrażliwości
  - określenie środków zapobiegawczych i zmniejszających ryzyko, w tym podmiotu odpowiedzialnego za zapobieganie ryzyku i jego skutkom, opis środków prewencyjnych i naprawczych.

Ze względu na znaczenie polityki adaptacji do zmian klimatu w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 obowiązkowym elementem analizy ryzyka jest uzasadnienie w zakresie oceny ryzyka:

- wpływu projektu na zmiany klimatu (np. wielkość emisji zanieczyszczeń do środowiska, „ślad węglowy”)
- wpływu zmian klimatu na projekt (t.j. zagrożenia projektu przez klęski żywiołowe, np.: wiatr i wyładowania atmosferyczne, grad, suszę, długotrwałe opady, podtopienia i powódź, osunięcia się ziemi, ekstremalne temperatury itd.).

Informacje najlepiej przedstawić w formie tabeli.

Przykład:

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia (małe, średnie, duże)	Negatywne skutki	Środki zapobiegawcze i naprawcze
demograficzne	...	...	...
zmiany na rynku pracy	...	...	...
zainteresowanie społeczne inne niż przewidywano (zbyt małe lub niezdolność do zaspokojenia popytu, konkurencja innych placówek)	...	...	...
niewłaściwe oszacowanie kosztów projektu	...	...	...
administracyjne i związane z udzielaniem zamówień	...	...	...
konflikty społeczne lub środowiskowe			
związane z budową (opóźnienia, wady)	...	...	...
operacyjne (brak pracowników, wzrost kosztów, komplikacje z użytkowaniem)	...	...	...
finansowe (np. mniejsza lub zwrot dotacji)	...	...	...
wpływ inwestycji na zmiany klimatu			
zagrożenia związane z klęskami żywiołowymi: - .... -			

10. Załączniki:

1. Analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym

Wymaganym załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest wersja elektroniczna SW oraz analiza finansowa i ekonomiczna w aktywnym arkuszu kalkulacyjnym.

Przedstawienie arkusza kalkulacyjnego w wersji elektronicznej nie zwalnia z obowiązku zaprezentowania w treści studium analiz i obliczeń z konkretnym uzasadnieniem. (Załącznik nr 1).

2. Arkusz do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody w arkuszu kalkulacyjnym

W przypadku **projektów, które objęte są zasadami rozliczania dochodów, na podstawie art. 61 Rozporządzenia UE nr 1303/2013** wymaganym załącznikiem do studium wykonalności, jako materiał niezbędny do oceny projektu, jest:

- wydruk i wersja elektroniczną (plik Excel) wypełnionego Arkusza do obliczania wydatków kwalifikowanych w projektach generujących dochody, który zawiera dane do wypełnienia tabeli D.3 we wniosku. (Załącznik nr 2 do Studium).

11. Autor Studium i podpis Wnioskodawcy

Studium wykonalności powinno:

- 1) zawierać informację o osobie oraz firmie, która je wykonała, np.:

Autor studium: *imię i nazwisko*: .....

Firma: .....

- 2) być opatrzone pieczęcią wnioskodawcy i podpisami osób upoważnionych do reprezentacji wnioskodawcy:

.....
Wnioskodawca (pieczęć)

.....
podpisy osób upoważnionych do reprezentacji Wnioskodawcy